

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	3
Správy	4
Rozhlas, Rádio Košice, 29. 10. 2021, 7:00	
Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých	5
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 29. 10. 2021, 14:59	
Začali skúmať sexuálne správanie Slovákov	6
Tlač, Plus jeden deň, 30. 10. 2021	
Hodinky budeme posúvať do 2027	7
Tlač, Plus jeden deň, 30. 10. 2021	
BASKETBAL MLÁDEŽE	8
Tlač, Žilinské noviny, 2. 11. 2021	
Desať technológií na boj s covidom	10
Tlač, INDEX, 2. 11. 2021	
Neefektívne liečenie pacienti so SM majú nižšiu kvalitu života a stoja štát viac	13
Tlač, Lekárske listy, 28. 10. 2021	
Viete, ktorá naša misska je v histórii súťaži najkrajšia? Ak tipujete Christovu, sekli ste sa!	15
Online, pluska.sk/regiony, 30. 10. 2021, 12:00	
Medzinárodný výskum sexuálneho správania: Vedcov zaujímajú aj Slováci	16
Online, dnes24.sk, 29. 10. 2021, 16:02	
Gröhling nahneval univerzity: Máme ísť do ulíc?	17
Online, spravvy.pravda.sk, 29. 10. 2021, 8:00	
Aké je sexuálne správanie Slovákov? Zaujímali sme sa do výskumu, ktorý to má zistiť	20
Online, ta3.com, 29. 10. 2021, 16:29	
Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých	21
Online, postoj.sk, 29. 10. 2021, 15:48	
Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania	22
Online, teraz.sk, 29. 10. 2021, 15:14	
Pomáhame naďalej! Toto sú projekty, ktoré získajú podporu z fondu SK-NIC	23
Online, touchit.sk, 30. 10. 2021, 19:26	
Nitrianske tímy vo vyrovnaných zápasoch: Nová krv si na úvodné duely zatiaľ počká	25
Online, hashtag.zoznam.sk, 29. 10. 2021, 16:00	
Novela zákona alebo presadzovanie politických zámerov? Skrátenie externého štúdia či boj s plagiátorstvom je zatiaľ v nedohľadne	26
Online, kosiceonline.sk, 29. 10. 2021, 13:23	
Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých	27
Online, tasr.sk, 29. 10. 2021, 14:59	
Nepremeškajte výstavu Štefana Hapáka	28
Online, kultura.pravda.sk, 31. 10. 2021, 14:00	
Diskriminácia minoritných skupín obyvateľov vo vzťahu k zdraviu, zdravotnej gramotnosti a prístupu k zdravotnej starostlivosti	29
Online, prohuman.sk, 31. 10. 2021, 18:23	

Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania	37
Online, dnesky.sk, 29. 10. 2021, 16:49	
On-line: Sexuálne správanie	38
Online, svet-komunikacie.sk, 2. 11. 2021, 5:51	
Fakulty a ústavy UPJŠ	39
Všade lístie	40
Televízia, Televízne noviny, 1. 11. 2021, 20:04	
Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých	41
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 29. 10. 2021, 14:59	
Začali skúmať sexuálne správanie Slovákov	42
Tlač, Plus jeden deň, 30. 10. 2021	
Hodinky budeme posúvať do 2027	43
Tlač, Plus jeden deň, 30. 10. 2021	
Neefektívne liečení pacienti so SM majú nižšiu kvalitu života a stoja štát viac	44
Tlač, Lekárske listy, 28. 10. 2021	
Viete, ktorá naša misska je v histórii súťaži najkrajšia? Ak tipujete Christovu, sekli ste sa!	46
Online, pluska.sk/regiony, 30. 10. 2021, 12:00	
Medzinárodný výskum sexuálneho správania: Vedcov zaujímajú aj Slováci	47
Online, dnes24.sk, 29. 10. 2021, 16:02	
Aké je sexuálne správanie Slovákov? Zapojiť sme sa do výskumu, ktorý to má zistiť	48
Online, ta3.com, 29. 10. 2021, 16:29	
Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých	49
Online, postoj.sk, 29. 10. 2021, 15:48	
Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania	50
Online, teraz.sk, 29. 10. 2021, 15:14	
Novela zákona alebo presadzovanie politických zámerov? Skrátene externého štúdia či boj s plagiátorstvom je zatiaľ v nedohľadne	51
Online, kosiceonline.sk, 29. 10. 2021, 13:23	
Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých	52
Online, tasr.sk, 29. 10. 2021, 14:59	
PSYCHOLÓGOVIA BUDÚ SKÚMAŤ SEXUÁLNE SPRÁVANIE SLOVÁKOV	53
Online, extraplus.sk, 30. 10. 2021, 2:04	
HEGER BUDE CESTOVAŤ PO SLOVENSKU, ABY DISKUSIAMI VYVRÁTIL NEGATÍVNE OHLASY NA SVOJ PLÁN OBNOVY	54
Online, extraplus.sk, 1. 11. 2021, 7:10	
Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania	55
Online, dnesky.sk, 29. 10. 2021, 16:49	
Univerzitné pracoviská	56
BASKETBAL MLÁDEŽE	57
Tlač, Žilinské noviny, 2. 11. 2021	

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Správy [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 7:00, Zdroj: **Rádio Košice**, Stanica: **Slovenské stanice**, Vydavateľ: **MARK MEDIA s.r.o.**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

[strojový prepis] ... *presadzovanie politických zámerov. Ministerstvo to odmieta, rovnako ako stiahnutie novely z legislatívneho procesu. Tá by mala prispieť aj k eliminácii podvodov so záverečnými prácami, čo ocenil aj **univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, za ktorú...*

Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 14:59, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Bratislava 29. októbra (TASR) - Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF **UPJŠ**) v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanka fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

rt ima

Autor: RT

Začali skúmať sexuálne správanie Slovákov [🔗](#)

📅 30. 10. 2021, Zdroj: **Plus jeden deň**, Strana: 8, Vydavateľ: News and Media Holding, a.s., Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Vytlačených: 44 771 ks GRP: 6,11 OTS: 0,06 AVE: 411 Eur

KOŠICE

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey.

Súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu.

Autor: tasr

Hodinky budeme posúvať do 2027 [🔗](#)

📅 30. 10. 2021, Zdroj: **Plus jeden deň**, Strana: 19, Vydavateľ: News and Media Holding, a.s., Autor: mz, Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Vytlačených: 44 771 ks GRP: 6,11 OTS: 0,06 AVE: 3904 Eur

EÚ sa nedohodla, zvykajte si na zmenu času +++ 5 tipov, ako sa s ňou vyrovnáť

Bratislava - Už tento víkend si pospíme o hodinu dlhšie. V noci zo soboty na nedeľu sa vrátia ručičky na hodinkách z tretej na druhú hodinu a prejdeme na zimný čas. Aj keď obyvatelia EÚ chceli skoncovať so striedaním času, najbližších päť rokov sa nič nezmení. Členské štáty únie sa nedohodli, keďže aj pre pandémiu riešili iné problémy, a tak sa otázka, či ostane letný alebo zimný čas, odkladá.

Striedanie času sa malo v krajinách Európskej únie pôvodne skončiť už v roku 2019, členské štáty sa však na jednotnom čase nedohodli. Ďalší termín zrušenia mal byť tento rok, no aj pre pandémiu sa to opäť nestihlo. Toľko avizované zrušenie striedania letného a zimného času sa tak nateraz odkladá na neurčito, najmenej však do roku 2027. Napríklad česká vláda už v septembri rozhodla, že k zjednoteniu času do konca roka 2026 nedôjde. Podobne k tomu pristupujú ďalšie krajiny.

Európska únia sa v lete 2018 pýtala v online ankete občanov Európskej únie na striedanie času. Spomedzi 4,6 milióna odpovedí sa za zrušenie striedania času vyslovilo 84 percent respondentov. Väčšina ľudí si praje ponechanie permanentného letného času. Znamenalo by to dlhšie večery v lete, no v zime by, naopak, slnko vychádzalo až okolo ôsmej hodiny. Pri ponechaní zimného času by sme sa museli rozlúčiť s dlhými letnými večerami a súčasne by slnko vychádzalo už o 3.00.

Podľa neurologičky Evy Feketeovej si zvykneme, či už na letný, alebo zimný čas. Problém ako taký spočíva v tom, že ho stále posúvame. „Pre ľudské telo je posun času – či napred, alebo naspäť – v zásade rovnaký a biologické hodiny sú schopné adaptovať sa na ktorýkoľvek z nich. Najproblematickejšími sú vnímané zmeny, teda posun času,“ vysvetlila Eva Feketeová z Neurologickej kliniky LF **UPJŠ** a UN LP v Košiciach.

Lekárka tvrdí, že aj jednohodinový posun času spôsobuje človeku ťažkosti. „Zdravému dospelému človeku bez poruchy spánku táto zmena netrvá dlhšie ako niekoľko dní a ľahko sa adaptuje na túto zmenu. Problém mávajú deti a starší ľudia, ale aj ľudia s ochoreniami kardiovaskulárneho aparátu alebo s duševnými ochoreniami,“ vysvetlila. „Chýbajúca hodina svetelného svitu v podvečer môže byť spúšťačom duševného ochorenia vrátane bipolárnej poruchy, sezónnej afektívnej poruchy, nazývanej aj ‚zimná depresia‘,“ doplnila neurologička.

Striedaním sa šetrí energia

Prvýkrát sa čas o hodinu posunul počas vojny, trvalá zmena prišla po 30 rokoch. Každoročný letný čas sa v Česko-Slovensku zaviedol v roku 1979 v záujme energetickej úspory. Takmer pol roka slnko zapadá až po 19.00. Od roku 1996 funguje čas tak, ako ho poznáme. Zimný trvá od posledného októbrového víkendu po posledný marcový. Letný čas máme 7 mesiacov.

Vyvetrajte

V spálni by pred spaním nemalo byť viac ako 20 stupňov Celzia.

Cvičte cez deň

Aspoň štyri hodiny pred spánkom necvičte intenzívne.

4 hodiny pôstu

Pred spaním sa vyvarujte alkoholu, káve, fajčeniu či ťažkým jedlám.

Spánok bez telky

V spálni by ste nemali mať televízor, narúša zaspávanie aj samotný spánok.

Zrelaxujte sa

Na dobrý spánok vplýva aj málo stresu a schopnosť relaxovať.

Autor: mz FOTO: shutterstock

BASKETBAL MLÁDEŽE [📄](#)

📅 2. 11. 2021, Zdroj: **Žilinské noviny**, Strana: 40, Vydavateľ: **Petit Press**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vytlačených: 4 500 ks GRP: 4,51 OTS: 0,05 AVE: 618 Eur

JUNIORI – 1. liga, skupina SILVER, Východ – 3. a 4. kolo:

BK 04 AC LB Spišská Nová Ves – MBK Victoria Žilina 85:60 (52:32)

Body Žiliny: Staš 13, Krebes 9, Kadaši 8, Šimún 8, I. Florek 8, R. Florek 6, Hornák 6, S. Novák 2.

1. BK Humenné – MBK Victoria Žilina 37:91 (15:46)

Body Žiliny: S. Novák 23, Krebes 19, R. Florek 13, Kadaši 10, Šimún 9, Staš 8, Hornák 4, Demeter 4, I. Florek 1.

P. Mühlberger, tréner Žiliny: „V prvom zápase mal od začiatku prevahu súper, nevedeli sme sa presadiť strelecky a aj v obrane sme urobili veľa chýb. Druhý zápas mal jednoznačný priebeh, my hlavne musíme zahrať oveľa lepšie proti silnejším súperom.“

1. Michalovce 4 3 1 334:214 7 2. Spišská Nová Ves 3 3 0 286:172 6 3. MBK Victoria Žilina 4 2 2 341:229 6 4. Liptovský Mikuláš 3 2 1 224:214 5 5. TYDAM **UPJŠ** Košice 4 1 3 215:301 5 6. Humenné 3 1 2 111:218 4 7. Kežmarok 3 0 3 123:286 3

KADETI – 1. liga, skupina GOLD – 1. a 2. kolo:

TSM Slávia Žilina – BK Lokomotíva Sereď 49:85 (20:40)

Za Žilinu najviac bodov: Hoferica 19, Janžo 16.

BK Inter Bratislava – TSM Slávia Žilina 106:44 (43:24)

Za Žilinu najviac bodov: Hoferica 21, A. Čierny 11.

1. Inter 2 2 0 198:108 4 2. Sereď 2 1 1 150:145 3 3. Prievidza 2 1 1 160:157 3 4. Diawin Košice 1 1 0 91:73 2 5. Svit A 1 1 0 93:85 2 6. Nitra 2 0 2 158:184 2 7. TSM Slavia Žilina 2 0 2 93:191 2

Žiar nad Hronom ešte nehral (karanténa).

STARŠÍ ŽIACI – celoslovenská súťaž, skupina GOLD – dohrávka 2. kola:

MBK Victoria Žilina – BK Inter Bratislava 43:108 (21:62)

Body Žiliny: Samuhel 11, Cupek 9, Balat 6, Lenjik 6, Lokaj 4, Suchomel 3, Sedlák 2, Leštach 2.

1. B.S.C. Bratislava 4 2 2 356:279 6 2. RIM Basket Košice 3 2 1 198:187 5 3. Žiar nad Hronom 2 2 0 149:110 4 4. Prievidza 2 1 1 134:140 3 5. Čaňa 3 0 3 185:262 3 6. BK Inter Bratislava 1 1 0 108:43 2 7. Sereď 1 1 0 88:78 2 8. MKB Victoria Žilina 2 0 2 101:220 2

ŽIACI – 1. liga, skupina Stred – 1. a 2. kolo: MBK Victoria Žilina – MBA Prievidza 25:77 (16:39)

Body Žiliny: Schneider 10, Švancar 6, Čarnecký 4, Učník 2, Maťuga 2.

Prievidzské družstvo bolo počas celého zápasu lepšie a prevyšovalo Žilinčanov vo všetkých činnostiach.

MBK Victoria Žilina – MŠK BK Žiar nad Hronom 49:69 (25:26)

Body Žiliny: Učník 19, Schneider 12, Pivko 8, Maťuga 6, Švancar 4.

Po herne i číselne vyrovnanom 1. polčase po prestávke dominovali hostia.

1. Prievidza 2 2 0 157:63 4 2. Žiar nad Hronom 2 1 1 122:106 3 3. Banská Bystrica 2 1 1 95:133 3 4. Žilina 2 0 2 74:146 2

Lučenec ešte nehral.

ŽIAČKY – majstrovstvá Slovenska, základná časť – skupina Stred – 1. a 2. kolo:

BKM Junior Nitra – BKM Žilina-Závodie 54:48 (27:29) a 58:39 (32:16)

Body Žiliny: Macúchová 11+11, Rzeszotová 10+8, Šmihovská 10+7, Ondrašínová 6+0, Ochodničánová 4+2, Korenková 3+3, Šlosárová 2+4, Kubicová 2+0, Remencová 0+4.

1. Banská Bystrica 2 2 0 119:30 4 2. Nitra 2 2 0 112:87 4 3. Lučenec 2 2 0 76:64 4 4. Trnava 2 0 2 64:76 2 5. Žilina-Závodie 2 0 2 87:112 2 6. Trenčín 2 0 2 30:119 2

Handlová ešte nehrala.

STARŠIE MINIŽIAČKY – majstrovstvá Slovenska, základná časť – skupina Východ – 1. a 2. kolo:

Young Angels Košice – BKM Žilina-Závodie 23:41 (11:13) a 18:51 (14:18)

Body Žiliny: Adamíková 12+0, Rumanová 11+4, Harantová 8+18, Trnovcová 4+0, Tolnayová 2+8, Lipovská 2+0, Kubelová 2+0, Papajová 0+9, Šmihovská 0+6, Macúchová 0+4, Jaroščiaková 0+2.

1. Žilina- Závodie 2 2 0 92:41 4 2. Poprad 2 1 1 58:56 3 3. Bardejov 2 1 1 56:58 3 4. Young Angels Košice 2 0 2 41:92 2

Ružomberok a TYDAM **UPJŠ** Košice ešte nehrali.

MLADŠIE MINIŽIAČKY – prípravné zápasy:

BKM Poprad – BKM Žilina-Závodie 4:84 (2:42) a 2:97 (2:46)

Body Žiliny: Adamíková 30+20, Tolnayová 16+24, Koscelníková 14+24, Macúchová 12+10, Matejčíková 8+8, Skubinčanová 2+0, Jakubičková 2+0, Jankechová 0+5, Čanigová 0+2.

Ilustračná foto: Jakub Ruman

Autor: HA

Desať technológií na boj s covidom [🔗](#)

📅 2. 11. 2021, Zdroj: **INDEX**, Strany: 20, 21, 22, Vydavateľ: **Petit Press**, Autor: **Jozef Andacký**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Vytlačených: 5 000 ks GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 17699 Eur

Rubrika: + Inovácie v zdravotníctve

Každá kríza, ktorou ľudská spoločnosť prechádza, urýchľuje aj rozvoj vedy a techniky. Podobne je to aj v prípade pandémie covidu-19, ktorá oživila triviálne alebo „spiacie“ projekty, prípadne priniesla úplne nové nápady.

1. Modrá je dobrá

Pandémiu nového koronavírusu vlni na jar odštartoval (aj) nedostatok dezinfekčných prostriedkov. Pre niektoré slovenské firmy to bol podnet na rozšírenie výroby. Dezinfekcie pribudli v produktovom portfóliu rafinérie Slovnaft, likérky St. Nicolaus či výrobcu kozmetiky Herba Drug.

Príkladom, že inovácie sa nevyhýbajú ani takémuto „nudnému“ segmentu, je prípravok Highlight od americkej biotechnologickej spoločnosti Kinno. Vychádza z toho, že dezinfekcie sú bezfarebné a pri ich aplikácii môžete na povrchoch zanechať neošetrené miesta. Highlight je prášok s patentovaným zložením, ktorý dezinfekciu po zmiešaní zafarbí namodro. Takže vidíte plochy, ktoré ste ňou nepretreli. Farba pritom vyprchá za menej ako päť minút. Na prvý pohľad sa tento nápad zdá malicherný. Kinno však oponuje štúdiami, podľa ktorých sa v nemocniciach a poliklinikách dostatočne dezinfikuje menej ako polovica kritických plôch. Ich kontaminácia potom zvyšuje riziko infekcie.

Highlight vyvinul tím študentov z Kolumbijskej univerzity ešte v roku 2014. Pôvodne išlo o riešenie na dekontamináciu zdravotníkov, ktorí bojovali s epidémiou eboly v západnej Afrike. Covid začiatkom vlaňajška priniesol rýchly reštart projektu. Potenciálu modrého prášku veria aj investori, ktorí do Kinno vlni v marci vložili šesť miliónov amerických dolárov. A jeho účel ocenila tiež Svetová zdravotnícka organizácia (WHO). V auguste zaradila Highlight do kompendia 24 inovatívnych technológií, ktoré sú vhodné na potláčanie covidovej pandémie v krajinách s limitovanými zdrojmi a slabou rozvinutou zdravotníckou infraštruktúrou.

2. Smart respirátor od rapera

Nedostatkovým tovarom v začiatkoch koronavírusovej pandémie boli aj ochranné rúška na tvár. Opäť na staronový produkt veľmi rýchlo nabehli aj niektoré slovenské textilky. A biznisovej príležitosti sa chytili aj noví hráči. Jedným z nich je firma Xupermask, za ktorou stojí americký hudobník William James Adams Jr., známy ako will.i.am. Jeho smart respirátor vytvorený v spolupráci so spoločnosťou Honeywell „kombinuje tvárovú technológiu s integrovaným audio riešením“. Xupermask zahŕňa trojicu aktívnych HEPA filtrov – dva nádechové a jeden výdechový, ako aj LED osvetlenie, bluetooth, mikrofón s potláčaním okolitých šumov a bezdrôtové slúchadlá.

Prémiová je nielen výbava, ale aj cena tristo dolárov (v prepočte 255 eur). Smart respirátor sa dodáva v troch veľkostiach s nastaviteľnými popruhmi a v bielom, oranžovom alebo v sivom vyhotovení. Ak vám Xupermask bude zovňajškom pripomínať „náhubok“ z Mad Maxa, nie je to úplná náhoda. Vytvoril ho filmový dizajnér Jose Fernandez, ktorý stojí napríklad za oblekom Batmana, ale aj za skafandrami pre firmu Elona Muska SpaceX.

3. Nanočervy zožerú koronu

Pre koronu sa ľudia naučili rozoznávať kód FFP2 a niektorí sa možno prvýkrát stretli s tenučkými nanovláknami, schopnými zachytiť aj miniatúrne kvapôčky vody a nečistôt, pomocou ktorých sa šíria vírusy.

Výskumníci z austrálskej Univerzity v Queenslande zašli ešte ďalej a v spolupráci s firmou Boeing vyvinuli takzvané nanočervy. Ide o špeciálne polymérové molekuly, ktoré narúšajú kvapôčkovú membránu a zničia RNA vírusu. V praxi by to malo fungovať tak, že nanočervy sa vo vodnom roztoku nastriekajú na chirurgické tvárové rúško alebo na respirátor, a tak poskytujú ďalšiu vrstvu ochrany proti covidu či chrípke. „Chemické zloženie nanočervov možno v prípade potreby zacieliť aj na nové typy vírusov a kontrolovať tak budúce pandémie,“ dodáva pre portál Phys.org vedúci vývojového tímu profesor Michael Monteiro.

4. Roboty dezinfikujú aj kontrolujú

Jednou z možností dezinfekcie je aj ultrafialové žiarenie, ktoré ničí 99 percent vírusov a baktérií v ovzduší. Okrem UV lúčov pre domáce použitie sú na trhu aj autonómne robotické zariadenia pre väčšie plochy a budovy, ako sú nemocnice, letiská či kancelársky open space. Dánska firma Blue Ocean Robotics vyrobila prvý prototyp UV robota ešte v roku 2014 v rámci projektu pre univerzitnú nemocnicu v Odense. Vlni uviedla na trh tretiu generáciu UV robota a zákazníkov má v 70 krajinách celého sveta. Dve stovky týchto zariadení nakúpila aj Európska komisia a postupne ich distribuuje do nemocníc v EÚ. Z trochu iného segmentu je robot s označením Xavier, ktorého v uplynulých mesiacoch začali testovať v Singapure. Xavier jazdí po uliciach a námestiach mesta a všíma si „nevhodné spoločenské správanie“. Do tejto kategórie patrí fajčenie v zakázaných priestoroch, nelegálny pouličný predaj alebo nesprávne zaparkovaný bicykel, ale tiež združovanie viac ako piatich osôb. Robot tak slúži aj na kontrolu lockdownu a protipandemických opatrení.

Xavier je vybavený senzormi, vďaka ktorým sa vyhýba prekážkam a kolíziám s chodcami či vozidlami. Zabudované 360-stupňové kamery prenášajú obraz z terénu do kontrolného centra, kde ho okrem dispečerov vyhodnocuje aj systém s prvkami umelej inteligencie (AI – Artificial Intelligence). Na zistené incidenty dokáže Xavier reagovať zobrazením výzvy na displeji alebo prehratím zvukového záznamu. Prípadne môžu dispečeri s ľuďmi na ulici komunikovať cez intecom (obojsmernú vysielaciu), ktorá je tiež súčasťou výbavy robota.

5. Na hromadné testovanie

Covid-19 sa nie vždy prejavuje zvýšenou teplotou či kašľom, časť nakazených nemá žiadne symptómy. Pre nich je určené zariadenie Covid Plus od spoločnosti Tiger Tech Solutions. Zariadenie vo veľkosti malej škatuľky sa pripevní na rameno a zabudovaný snímač v pravidelných intervaloch vníma srdcový pulz používateľa. Zistené údaje vyhodnocuje softvér, naučený rozoznávať nezvyčajné stavy, ako sú hyperkoagulácia krvi a zápalová reakcia. Ide o pomerne bežné prejavy covidu, čo v kombinácii s meraním teploty umožňuje identifikovať ľudí, ktorí sú nakazení koronavírusom. Výsledok merania poskytnie Covid Plus podľa údajov výrobcu do piatich minút. Podľa americkej liekovej agentúry FDA, ktorá zariadenie schválila na núdzové použitie, možno Covid Plus využiť na masové testovanie v nemocniciach, školách či v zábavných parkoch.

6. Jablko chráni zdravie

Covid môžu odhaliť aj smart hodinky Apple Watch alebo fitness náramky Fitbit. Naznačujú to výsledky viacerých výskumov. Podľa štúdie vedcov z Mount Sinai, do ktorej sa zapojili stovky zdravotníkov z tejto newyorskej nemocnice, dokážu Apple Watch diagnostikovať nákazu o týždeň skôr než klasický výterový PCR test. Výskumníci si (podobne ako zariadenie Covid Plus) všimli odchýlky v srdcovom rytme, ktorý považujú za kľúčový indikátor problémov v nervovom systéme pacienta. Mimochodom, veľká štúdia Stanfordovej univerzity a Applu (od roku 2017 sa do nej zapojilo viac než 400-tisíc účastníkov) ukazuje, že jablkové smart hodinky spoľahlivo detekujú aj rôzne typy arytmií.

Keďže Apple do štvrtej generácie hodínok integroval EKG senzor, promoval ich aj tvrdením, že pomôžu odhaliť fibriláciu srdcových predsiení. Štúdia však zistila aj to, že 40 percent účastníkov, ktorých hodinky upozornili na možnú fibriláciu, no následne profesionálne EKG ju nepotvrdilo, malo iný druh arytmie.

7. Slovenskí vedci v akcii

Nové metódy boja s covidom skúmajú aj slovenskí vedci. Štátna Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV) vlani na tento účel pridělila finančné granty 24 projektom (z celkovo 111 žiadostí). Jedným z nich je projekt Edevir z Lekárskej a Prírodovedeckej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Výskumný tím vyvíja elektrochemický senzor, ktorý deteguje koronavírus v slinách.

Podľa výskumníčky Ivany Šišolákovej bude mať senzor vysokú, takmer 100-percentnú správnosť výsledku testovania. „Ďalšou výhodou je rýchlosť, jedno testovanie spolu s vyhodnotením pomocou aplikácie trvá len niekoľko sekúnd,“ dodáva. Reálny produkt aj s aplikáciou na vyhodnotenie testov by podľa nej mal byť k dispozícii koncom tohto roka. Malou zmenou v nastaveniach bude pritom senzor pripravený na diagnostiku akéhokoľvek vírusového ochorenia. „Tak by sme vedeli promptne reagovať v prípade, že by v budúcnosti došlo k vypuknutiu ďalších pandémieí alebo epidémií,“ vysvetľuje Šišoláková.

APPV podporila aj projekt veľkokapacitnej čističky vzduchu od patogénov s názvom SARSkill. Stojí za tým tím Františka Simančíka z Ústavu materiálov Slovenskej akadémie vied (SAV). František Simančík je oceňovaný špičkový vedec, ktorý získal renomé napríklad vývojom penového hliníka.

8. AI v pľúcnej ventilácii

Pri ťažkom priebehu covidu hrozí, že pacienta bude treba napojiť na umelú pľúcnu ventiláciu. Špičku v tomto segmente predstavuje slovenská firma Chirana zo Starej Turej. Jej pokročilý dýchací systém je vybavený prvkami umelej inteligencie, ktorá zlepšuje synchronizáciu prístroja s pacientom, skraca čas jeho zotavenia a znižuje riziko potenciálnych komplikácií.

Ako uvádza výrobca, vysoká účinnosť ventilácie sa potvrdila aj počas covidovej pandémie. „Pri použití nami odporúčanej metodiky liečby sa pri zaintubovaných pacientoch podarilo dosiahnuť účinnosť liečby s mortalitou menej ako 20 percent,“ konštatuje.

9. Minifabrika na kyslík

Viacero prístrojov, ktoré pomáhajú zvládnuť ťažký priebeh covidu, obsahuje aj kompendium WHO. Pričom zdôrazňuje dôležitosť tých, ktoré sú prenosné, alebo nasaditeľné v „terénnych“ podmienkach. Napríklad dodávky medicínskeho kyslíka sú v rozvinutých krajinách bežne zabezpečované v kyslíkových fľašiach alebo v cisternách. V zaostalejších krajinách však takéto možnosti často chýbajú, prípadne dodávky „baleného kyslíka“ nie sú spoľahlivé. Alternatívou je kyslíkový generátor – akási minifabrika na medicínsky kyslík. Na jej prenos stačí dodávka a na prevádzku potrebuje len elektrickú energiu a prístup k čerstvému vzduchu. Elektrina môže byť aj zo slnka, keďže niektoré modely majú solárne panely. A nová generácia extrahovacej technológie si poradí aj so vzduchom s vysokou úrovňou vlhkosti.

10. Budúcnosť patrí telemedicíne

Proticovidové opatrenia priniesli nový impulz pre digitálnu transformáciu zdravotníckych poskytovateľov. Napríklad projekt elektronických lekárske predpisov na lieky síce štartoval už pred pár rokmi, ale pandémia ukázala jeho praktický význam. Pacient sa vyhne návšteve ambulancie, pretože lekár nevystavuje papierový recept, ale (zjednodušene povedané) rovno do lekárne pošle elektronický. Snaha ľudí vyhnúť sa dlhšiemu pobytu na frekventovaných miestach, medzi ktoré patria aj čakárne ambulancií, je živná pôda pre online objednávkové platformy ako TopDoktor.sk alebo MojLekar.eu. Záujem o vlastné zdravie podporuje aj diaľkové zapojenie expertov, ako to robí napríklad služba „druhého názoru“ Diagnose.me. Ľudský kontakt medzi lekárom a pacientom síce možno len ťažko nahradiť, ale je zrejmé, že budúcnosť patrí telemedicíne, teda zdravotníckym službám poskytovaným na diaľku. Lastovičkou je aj Apple Watch a jeho notifikácie na potenciálne problémy so srdcom. Je otázkou času, kedy lekári siahnu po diagnostike a monitoringu pacientov na diaľku. Či už pri tom budú vychádzať z meraní, ktoré im poskytne pacient (sám si zmeria tlak), alebo to zabezpečia rôzne senzory a zariadenia typu IoT (Internet of Things – internet vecí).

Robot dohliadajúci na lockdown

Foto: htx

Zariadenie na odhalenie bezpríznakových

Foto: Tiger Tech

Smart respirátor so slúchadlami

Foto: Xupermask

Smart hodinky zistia covid skôr než test

Foto: Adobe Stock

Autor: Text: Jozef Andacký

Neefektívne liečeni pacienti so SM majú nižšiu kvalitu života a stoja štát viac

28. 10. 2021, Zdroj: **Lekárske listy**, Strana: 24, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: mi, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vytlačených: 14 000 ks AVE: 1999 Eur

Rubrika: varia

Priame a nepriame náklady súvisiace so sclerosis multiplex (SM) rastú a zároveň pribúda počet novodiagnostikovaných pacientov. Za posledných 7 rokov sa ich počet zvýšil až o 32 %. Len v minulom roku si toto ochorenie vyžiadalo celkové výdavky zdravotných poisťovní a sociálnej poisťovne vo výške 57 miliónov eur.

Nedávna dopadová analýza predpokladá, že v roku 2030 si priame náklady zahŕňajúce diagnostiku, liečbu či hospitalizácie pacientov vyžadujú náklady vo výške 126 miliónov eur, čo je viac ako dvojnásobok oproti súčasnosti. Rovnako rastú aj nepriame náklady súvisiace s ochorením, ktoré zahŕňajú najmä invaliditu, stratu produktivity práce, práceneschopnosť či mortalitu. O to viac je dôležitá správna a včasná liečba, aby sa zabezpečila primeraná kvalita života pacientov a zároveň boli prostriedky štátu vynaložené efektívne.

MUDr. Beata Havelková, MPH, podpredsedníčka pred stavenstva VŠZP uviedla, že ženy majú dvojnásobne vyššiu pravdepodobnosť ochorenia SM v porovnaní s mužmi. Z dostupných dát zdravotných poisťovní vyplýva, že na Slovensku tvoria pacientov so SM v 71 % ženy a v 29 % muži. Veľká väčšina z nich, až 89 % je v produktívnom veku, čo má zásadný vplyv na ich súkromný aj pracovný život. Z porovnania európskych krajín vyplýva, že až 10 % pacientov bolo za posledné tri mesiace hospitalizovaných a až 90 % potrebovalo navštíviť lekára. Celkovo tak priame náklady, do ktorých analýza zahŕňa diagnostiku, liečbu a hospitalizácie, predstavovali v minulom roku čiastku 53 miliónov eur. Najväčší podiel, až 69 % z balíka, znáša na týchto nákladoch VŠZP.

Prof. PhDr.-Róbert Babela, PhD., MBA, autor analýzy z Ústavu zdravotníckych disciplín (Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave) upozornil, že analýza odborníkov sa pozrela aj na nepriame náklady súvisiace so SM. V rámci nich brala do úvahy také faktory, ako sú mortalita, práceneschopnosť, invalidita či strata produktivity. Len 26 – 42 % pacientov s diagnostikovanou SM je schopných zamestnať sa. Analýza predpokladá, že celková strata produktivity u jedného trvalo invalidného pacienta, ktorý sa kvôli tejto dia gnóze nemôže inak zamestnať, môže presahovať čiastku 570 000 eur. Z dostupných dát Sociálnej poisťovne vyplýva, že náklady na invaliditu u pacientov s diagnostikovanou SM narástli od roku 2015 medziročne v priemere o 37 %. Odborníci diskutujúci v rámci HealthCare Innovation Fora sa zhodli na tom, že efektívna liečba ochorenia už v jeho skorých štádiách, môže síce znamenať počiatočné vyššie náklady na strane zdravotných poisťovní, na strane druhej sa z dlhodobého hľadiska znižujú náklady Sociálnej poisťovne v rámci sociálnej kompenzácie úhrad nemocenského a invalidného. Štát by mal pri kategorizačnom procese a rozpočtovaní výdavkov na úhradu liekov prihliadať na dáta a analýzy sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní. Oba subjekty sú navzájom silne prepojené. Nová Analýza dopadov priamych a nepriamych nákladov týkajúcich sa ochorenia SM analyzovala dáta Sociálnej poisťovne a všetkých troch zdravotných poisťovní. Z nich vyplýva, že do roku 2030 budú rásť tak priame, ako aj nepriame náklady súvisiace so SM.

Prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, FEAN,

prezidentka Slovenskej neurologickej spoločnosti a prednostka Neurologickej kliniky LF **UPJŠ** a UNLP v Košiciach zdôraznila, že alarmujúce je, že toto ochorenie sa týka najmä mladých ľudí medzi 20. a 30. rokom života. Len v Európe žije s týmto neurodegeneratívnym autoimunitným ochorením viac ako 1,2 milióna pacientov. Predpokladá sa, že každých 5 minút sa diagnostikuje jeden pacient so SM. Čím neskoršia je diagnostika a neskoršia efektívna liečba, tým majú pacienti horšiu prognózu ochorenia. Pre štát je potom sociálno-ekonomická situácia pacientov skôr problematická, zároveň sú odkázaní na pomoc blízkych a vytrhnutí z bežného života, často prichádzajú o zamestnanie a kontakt s okolitým svetom. Pacienti so SM sú v mnohých prípadoch odkázaní na pomoc blízkych, ktorí sú tým pádom taktiež negatívne ovplyvnení touto diagnózou v pracovnom aj súkromnom živote. Je preto dôležité, aby mali lekári možnosť v terapeutickom okne, teda už v skorých štádiách ochorenia, indikovať pacientom z medicínskeho hľadiska čo možno najefektívnejšiu liečbu. Táto možnosť je dnes napriek dostupnej modernej terapii obmedzená indikačnými obmedzeniami až na neskoršie štádiá ochorenia.

MUDr. Dagmar Mojžišová

zo Sociálnej poisťovne poukázala na to, že moderná liečba tohto ochorenia je na Slovensku dostupná od roku 2014 a môžeme sledovať efekt moderných terapií, ktorý sa prejavuje na vyššej efektivite nákladov Sociálnej poisťovne. Práve Sociálna poisťovňa je v úspore nákladov na vyplácanie invalidných či nemocenských dávok doslova odkázaná na inovácie v medicíne. V roku 2020 Sociálna poisťovňa schválila 770 žiadostí o invalidný dôchodok pacientov s diagnózou SM. Vek žiadateľov sa pohyboval v rozpätí 40 až 49 rokov. Práve vďaka inovatívnym terapiám sa podarilo udržať mladých ľudí dlhšie ekonomicky aktívnych. Pacienti so SM, ktorým nie je včas poskytnutá efektívna liečba, súčasťou ktorej by mala byť aj rehabilitácia, sa môžu stať neschopnými pracovať a starať sa o seba – ostanú odkázaní na pomoc rodinných príslušníkov a predstavujú pre štát zvýšené ekonomické náklady. Optimálny manažment pacientov so SM by mal presahovať z oblasti zdravotníckej starostlivosti do oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej starostlivosti. V záujme zmierňovania dopadov aj z pohľadu nepriamych nákladov súvisiacich s invaliditou, stratou produktivity či práceneschopnosťou, ktoré môžu v roku 2030 vzhľadom na rastúci počet pacientov predstavovať obrovskú záťaž na štát a jeho sociálny systém, je nevyhnutné sústrediť sa na dôslednú diagnostiku, včasný záchyt ochorenia a efektívnu liečbu v skorých štádiách ochorenia, z ktorej môžu pacienti benefitovať

natoľko, že zstanú aj naďalej a čo najdlhšie aktívni, produktívni a ekonomicky samostatní.

MUDr. Havelková prof. Babea prof. Gdovinová MUDr. Mojžišová

Autor: (mi)

Viete, ktorá naša misska je v histórii súťaži najkrajšia? Ak tipujete Christovu, sekli ste sa! [🔗](#)

📅 30. 10. 2021, 12:00, Zdroj: pluska.sk/regiony 📄, Vydavateľ: News and Media Holding, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 730 tis. GRP: 16,22 OTS: 0,16 AVE: 1776 Eur

Meno prvej oficiálnej Miss Československo Alžbety Štrkulovej poznajú najmä skôr narodení. Krásna Košičanka uspela vo finále súťaže v Ostrave v júni 1967. Jej úspech sa týmto neskončil. Svojou krásou očarila porotu aj na svetovej súťaži krásy Miss World v Londýne v tom istom roku v novembri, kde v silnej konkurencii skončila na piatom mieste.

V minulosti o súťažiach miss nebolo u nás ani chýru. V roku 1966 sa vo vtedajšom Československu uskutočnila prehliadka krásy pod názvom Dievča roka. O dvanásť mesiacov neskôr sa už hovorilo o Miss Československo a práve ten bol úspešný pre 168 cm vysokú a 58 kg vážiacu 22-ročnú krásku z východu, s mierami 96–64–94, Alžbetu Štrkulovú.

Sláva ju nezmenila

Ako neskôr priznala, výhra výrazne neovplyvnila jej život. Humbug, ktorý sprevádza súčasné misskovské súťaže, vtedy nehrozil. Košičanka, ktorá sa narodila 18. augusta 1945 v metropole východu, nebola pre domácich neznáma. Od malička tancovala v súbore Čarnica, láska k folklóru ju neopustila ani na strednej škole. Keď v roku 1962 košické televízne štúdio vyhlásilo konkurz, nezaváhala. Prišla, uspela a stala sa prvou televíznou hlásateľkou v Košiciach, pozývali ju do Bratislavy, Prahy či Ostravy. Pracovala však externe, keďže v tom čase študovala na Prírodovedeckej fakulte **UPJŠ**.

Čítajte TU, akým kurióznym spôsobom sa Štrkulová dostala do súťaže ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Porotcov nezaujímala len krása

V druhej polovici 60. rokov minulého storočia porota hodnotila krásy ináč. Zaujímalo ich spoločenské vystupovania, vkus, zručnosť vo voliteľnom odbore. Fyzická krása bola až na konci zoznamu. Štrkulová po víťazstve získala na tie časy niečo nevídané - možnosť reprezentovať krajinu na 17. ročníku súťaže krásy Miss World 1967 v Londýne, kde súťažilo 55 dievčat. Premiéru tu okrem Československa mali aj Panama, Tanzánia a Uganda. Miss World 1967 sa stala Madeline Hartog-Bel z Peru, Alžbeta Štrkulová skončila na 5. mieste.

Svet strieborného plátna

Krásku s výraznými jamkami v lícach si všimli režiséri a jej filmová cesta bola len otázkou času. Ctitelia sa len tak hrmuli. Vydala sa a narodili sa jej dvaja synovia. Odvtedy jej k priezvisku Štrkulová pribudlo ďalšie, Šebová.

Čítajte TU, ktorí režiséri neodolali krásnej Košičanke a obsadili ju do svojich filmov ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Úspech aj v inom odbore

V 90. rokoch ju zlákal podnikanie, čo ju priviedlo za veľkú mláku, kde žila viac než tri roky. V tom čase spolupracovala s istou súkromnou televíziou. Objavila sa ako porotkyňa v niekoľkých ročníkoch súťaže miss, dokonca v roku 1997 moderovala finále Miss Universe na Havaji. V súčasnosti žije v Košiciach, medializáciu však odmieta. Hoci už dávnejšie prekročila sedemdesiatku (má 76 rokov - pozn. red.), ľudia ju stále spoznávajú, keďže výrazné črty jej ostali.

Čítajte TU vtipnú historiku o Štrkulovej i to, ktoré ďalšie krásky z východu uspeli v súťažiach miss, zahlasujte tiež v našej ankete ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Medzinárodný výskum sexuálneho správania: Vedcov zaujímajú aj Slováci [🔗](#)

📅 29. 10. 2021, 16:02, Zdroj: dnes24.sk [🔗](#), Vydavateľ: internet.sk, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Užívateľov za deň: 121.5 tis. GRP: 2,70 OTS: 0,03 AVE: 1086 Eur

Prieskum zahŕňa otázky týkajúce sa sexuálneho správania, praktík, preferencií, motivácie a iných citlivých tém týkajúcich sa sexuálneho života človeka.

29. október 2021 Zo Slovenska

Medzinárodný výskum sexuálneho správania: Vedcov zaujímajú aj Slováci

Prieskum zahŕňa otázky týkajúce sa sexuálneho správania, praktík, preferencií, motivácie a iných citlivých tém týkajúcich sa sexuálneho života človeka.

Zdroj: pixabay.com / CC0 1.0

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS), informoval o tom Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF **UPJŠ**) v Košiciach.

Sexuálne správanie Slovákov

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach.

„Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanica fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom DOTAZNÍKA .

Ilustračné foto

Zdroj: TASR

Autor: Global24 s.r.o.

Gröhling nahneval univerzity: Máme ísť do ulíc? [🔗](#)

📅 29. 10. 2021, 8:00, Zdroj: spravy.pravda.sk [🔗](#), Vydavateľ: PEREX, Autor: Dominik Hutko, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Užívateľov za deň: 114.8 tis. GRP: 2,55 OTS: 0,03 AVE: 1119 Eur

Blamáž. Čaká Slovensko politizácia vysokých škôl a návrat pred rok 1989? Môže zlepšenie slovenského vysokého školstva, vedy a výskumu priniesť ovládnutie univerzít politickými nominantmi a zníženie ich finančnej podpory? Celá slovenská akademická obec jednomyselne odmietla návrh nového vysokoškolského zákona. Akademici hovoria, že sa cítia byť ministrom školstva Branislavom Gröhlingom (SaS) oklamaní a zneužití. Ich dôveru stratil a vyzývajú ho na odchod.

Počúvajte na:

počúvajte na Google Podcast

počúvajte na Apple Podcast

počúvajte na Spotify

počúvajte na Amazon Music

sledujte náš RSS

O situácii vo vysokom školstve v špeciálnom podcaste denníka Pravda rozprávajú redaktor a vedúca domáceho spravodajstva denníka Dominik Hutko a Lívia Černická.

O pomoc žiadajú rovno samotného premiéra Eduarda Hegera (OĽaNO). Ak u neho nepochodia, sú pripravení brániť sa. „Sme pripravení k protestom,“ varoval predseda Rady vysokých škôl Martin Putala. Pripúšťajú okupačnú stávkou univerzít či dokonca obsadenie ministerstva školstva.

Šéf rezortu školstva sa ale svoj návrh stiahnúť nechystá a Heger odkázal, že Gröhlingovi naďalej verí.

VIDEO: Vysoké školy už nechcú byť len zásterkou pre prijatie zákona, ktorý ignoruje ich pripomienky. Odchádzajú z kontaktnej skupiny a považujú zákon za snahu politicky ovládnuť VŠ na Slovensku.

Novela zákona o vysokých školách, ktorú Gröhling minulý piatok 22. októbra predložil na medzirezortné pripomienkové konanie, obsahuje viacero zmien. Ministerstvo školstva deklaruje zmenu financovania podľa výkonu a kvality nielen vzdelávania, ale aj výskumu. Otvorenejší a férovejší akreditačný proces či koncentráciu excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít. Sľubuje na to aj financie Európskej únie z Plánu obnovy a odolnosti vo výške 213 miliónov eur.

Tá najväčšia zmena je však zároveň aj najproblematickejšia. Rezort školstva chce zvýšiť výkon vysokých škôl cez výrazné posilnenie vplyvu ministra na celý chod univerzít. Dosiahnuť to chce cez správne rady vysokých škôl, ktoré získajú hlavné slovo pri všetkých personálnych a finančných rozhodnutiach.

„Táto novela nie je nič iné ako snaha o politické ovládnutie vysokých škôl na Slovensku. Toto musíme tvrdo odmietnuť,“ vyhlásil rektor Univerzity Komenského v Bratislave Marek Števeček. Spolu s ním na pôde Univerzity Komenského v Bratislave vystúpilo viac ako desať predstaviteľov Slovenskej rektorskej konferencie, Rady vysokých škôl, Študentskej rady vysokých škôl a Klubu dekanov.

Heger odkázal, že Gröhling má naďalej jeho podporu. Pripomenul, že potrebu zvýšiť kvalitu vysokoškolského vzdelávania a tento cieľ sleduje aj Plán obnovy a odolnosti. „Prípravu konkrétnych reforiem, ktoré vychádzajú z tohto plánu, má v rukách ministerstvo školstva a premiér Eduard Heger verí, že sa tejto úlohy zhostilo zodpovedne,“ uviedla pre Pravdu premiérova hovorkyňa Ľubica Janíková.

Minister školstva sa nechystá žiadosti akademickej obce o stiahnutie novely vyhovieť. Trvá dokonca na tom, že politizácia ani nie je možná.

„V novele zákona bude rektor voliť akademický senát spolu so správnou radou. Senát má podľa novely štvornásobný počet členov ako správna rada. Navyše polovicu členov správnej rady volí akademický senát. Členovia správnej rady nominovaní ministerstvom tak budú pri voľbe rektora tvoriť iba desať percent všetkých hlasov. Pri takejto váhe hlasov nie je možná ani politizácia, ani zneužitie postavenia správnej rady,“ tvrdí ministerstvo.

Zástupcovia univerzít však toto tvrdenie spochybňujú ako nepravdivé. „Nie je pravda, že rektor má voliť senát spolu so správnou radou, keďže výsledok voľby musí schváliť správna rada, v ktorej má minister polovicu,“ upozorňuje predseda Rady vysokých škôl Martin Putala.

„Aj rozpočet bude musieť schvaľovať správna rada. Rektor bez správnej rady neurobí vôbec nič. Kvestor, ktorý je akoby ekonomický námestník školy, bude podriadený nie rektorovi, ale správnej rade. V tom je tá politizácia. Nie je politizáciou to, že o akomkoľvek

nakladaní s majetkom bude rozhodovať niekto externý, koho si dosadí minister školstva?“ pýtal sa rektor Števec.

Hrozí fašizácia univerzít

Poukazuje na to, že vedenie rezortu školstva sa môže ľahko dostať do rúk niekomu, kto nemá pochopenie pre vzdelanie ani pre demokraciu. „Zákony sa nedajú písať len do pekného počasia. Raz môže prísť minister školstva, ktorý má iné hodnotové nastavenie, dosadí do správnych rád svojich hodnotovo blízkych ľudí, a tí budú rozhodovať o vnútornej štruktúre, rozpočte a o nakladaní s majetkom. Všetci sa tu zhodneme, že presne toto by sme mali nazvať politizáciou vysokých škôl,“ zdôraznil Števec.

Za pravdu mu dáva aj zástupca študentov. „Spravili sme si test fašistom, kde sme otestovali možnosť zneužitia navrhovaných zmien, ak by bol ministrom školstva člen extrémistickej strany. Bohužiaľ nám z toho vyšlo, že tak ako je novela nastavená, minister so záujmom o ovládnutie vysokého školstva to bude mať veľmi ľahké,“ priblížil obavy študentov Filip Šuran, predseda Študentskej rady vysokých škôl.

Gröhlung ale trvá na svojom. „Ministerstvo pripravilo návrh, ktorého cieľom je skvalitniť vysokoškolské prostredie a štúdium. Mrzí nás, že sa vysokým školám návrh nepáči, ale považujeme ho za správny a snažili sme sa odzrkadliť vyargumentované pozície reprezentácií vysokých škôl,“ odkázal rezort školstva.

„Priestor na všeobecnú diskusiu bol už pomerne dlhý, je potrebné sa posunúť ku konkrétnej diskusii. Ak je záujem o diskusiu o konkrétnych pripomienkach k návrhu novely, naďalej ponúkame diskusiu na pôde kontaktnej skupiny,“ tvrdí ministerstvo.

Akademici ale odkazujú, že takáto diskusia nemala žiadny zmysel a celú existenciu kontaktnej skupiny ministerstva školstva vnímajú ako zásterku jednostranného záujmu ministerstva školstva. „To, čo sa ocitlo v novele zákona, nijakým spôsobom nekorešponduje s debatami, ktoré sa tam viedli, a obsahom, na ktorom sme sa tam zhodli. Boli sme členmi kontaktnej skupiny, ale ďalej sa jej už nebudeme zúčastňovať. Považujeme to len za snahu legitimizovať snahy ministerstva a nebudeme touto zásterkou,“ zdôraznil rektor Števec.

Zástupcovia vysokých škôl preto výzvu ministerstva na ďalšiu diskusiu považujú skoro za žart. „Ja som sa ako člen kontaktnej skupiny cítil podvedený a zneužitý. Nemôžete zriadiť kontaktnú skupinu len ako zásterku. Nebudeme robiť takýmto zmenám štafáž, a ďalej sa tej pseudokontaktnej skupiny zúčastňovať nebudem,“ pohoršoval sa Števec.

„Vzhľadom na to, že takto sa dialóg nesmie viesť, požiadali sme ministra školstva a štátneho tajomníka, aby zvážili svoju demisiu. Obraciam sa tiež s výzvou na premiéra, aby pomohol riešiť túto zložitú situáciu,“ povedal Martin Putala, predseda Rady vysokých škôl. Heger chce hľadať riešenie v ďalšej diskusii. „Na tému reformy školstva bude predseda vlády s časťou akademickej obce diskutovať osobne v stredu 3. novembra na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**,“ prisľúbil Úrad vlády.

Reforme áno, politizácii nie

Akademická obec deklaruje podporu reformných snáh, ktoré prinesú zvýšenie kvality vysokoškolského vzdelávania, ako aj vedy a výskumu. To však v súčasnom návrhu nenachádzajú a už vôbec sa to podľa nich nedá dosiahnuť tým, že namiesto akademickej samosprávy prevezme moc na univerzitami politické vedenie ministerstva školstva.

„Reforma v oblasti riadenia vysokých škôl, začlenením manažérskych princípov, je potrebná, ale pri zachovaní akademickej samosprávy. Chceme, aby bola zachovaná samospráva riadenia vysokých škôl a autonómia. My si tieto princípy veľmi vážime, lebo ich považujeme za výdobytok novembra '89,“ vysvetlil prezident Slovenskej rektorskej konferencie Rudolf Kropil.

Podstatu reformy vidia akademici predovšetkým vo zvýšení kvality vzdelávania, cez jasne stanovené akreditačné štandardy a tiež v masívnejšom zavádzaní európskych a svetových poznatkov do výučby. Vysoké školy tiež upozorňujú na dlhodobé podfinancovanie vysokých škôl, vedy a výskumu, ako aj na neuspokojivý stav budov na vzdelávanie a výskum.

Deje sa však presný opak. Podľa návrhu budúročného rozpočtu dostanú vysoké školy 924 miliónov eur, teda o 28 miliónov eur menej ako v tomto roku, pričom tohtoročný rozpočet pre vysoké školy klesol o 18 miliónov eur. „Takýto prístup nepovažujeme za úprimnú snahu o zlepšenie vysokého školstva,“ poznamenal Kropil.

Slovensko v tomto ohľade zaostáva nielen oproti priemeru EÚ, ale nedosahuje ani úroveň našich susedov z visegrádskej štvorky. „V týchto podmienkach je zázrakom tá kvalita, ktorú pri tomto spôsobe financovania na vysokých školách dosahujeme,“ zdôraznil predseda Rady vysokých škôl Martin Putala.

Predstavitelia vysokých škôl avizujú, že sú pripravení svoje práva brániť. „Väčšina z nás bola študentmi v novembri 1989. Zamýšľame sa preto nad tým, či zasa máme ísť do ulíc, zasa zobrať matrace na hlavu a ísť okupovať svoje vysoké školy, alebo máme ísť okupovať ministerstvo školstva. Pretože z tohto návrhu sme naozaj rozčarovaní,“ zdôraznila Viera Peterková, dekanica Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity.

Ako zástupkyňa Klubu dekanov nedokáže pochopiť, prečo chce ministerstvo zničiť tradičnú štruktúru a riadenie fakúlt platných už od 16. storočia. „Zostali sme rozčarovaní, pretože s nami sa už v tejto novele nepočíta,“ uviedla. „Sme pripravení sa za svoje práva postaviť,“

dodala.

Autor: Dominik Hutko

Aké je sexuálne správanie Slovákov? Zapojili sme sa do výskumu, ktorý to má zistiť [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 16:29, Zdroj: [ta3.com](#) [↗](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 68.9 tis. GRP: 1,53 OTS: 0,02 AVE: 968 Eur

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanka fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej stránke .

Autor: TA3.COM | TELEVÍZIA TA3

Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 15:48, Zdroj: postoj.sk [↗](#), Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ
Užívateľov za deň: 51.3 tis. GRP: 1,14 OTS: 0,01 AVE: 737 Eur

Pre uloženie článku sa prihláste alebo sa ZDARMA registrujte.

Výskum spúšťajú košickí psychológovia. V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta.

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF **UPJŠ**) v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach.

„Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanka fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

Inzercia

Kopírovať odkaz

Čítať neskôr

Ak máte otázku, tip na článok, návrh na zlepšenie alebo ste našli chybu, napíšte, prosím, na redakcia@postoj.sk. Ďakujeme.

Autor: TASR

Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 15:14, Zdroj: teras.sk [↗](#), Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 26.5 tis. GRP: 0,59 OTS: 0,01 AVE: 695 Eur

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach.

Bratislava 29. októbra (TASR) - Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF **UPJŠ**) v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanka fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL> .

Autor: TASR

Pomáhame naďalej! Toto sú projekty, ktoré získajú podporu z fondu SK-NIC [↗](#)

📅 30. 10. 2021, 19:26, Zdroj: touchit.sk [↗](#), Vydavateľ: touchIT, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové

slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Užívateľov za deň: 21.9 tis. GRP: 0,49 OTS: 0,00 AVE: 522 Eur

Fond SK-NIC už podporil projekty za státisíce EUR. S ostatnou výzvou sa suma vyšplhala na 600.000 EUR.

Projekty, ktoré získali podporu, sme prezentovali a sprevádzali aj počas ich realizácie. Nevynechali sme príležitosť hovoriť o nich v médiách, mnohým sme tento priestor v médiách sami aktívne vytvorili.

Od roku 2019, kedy začal fungovať nový mechanizmus fondu SK-NIC, sme napísali množstvo článkov, príspevkov a oznámení k nami podporeným projektom.

A keďže sa k už realizovaným či prebiehajúcim projektom pridávajú ďalšie, vytvorili sme pre komunikáciu nový virtuálny priestor s príliehavým názvom Virtuálnô .

Podporené projekty z Fondu SK-NIC tak oddnes budú tvoriť súčasť tohto virtuálného Slovenska na novom portáli Virtuálnô.sk

Zrekapitulujme si Výzvu pre malé projekty pre rok 2021

Výzva fondu SK-NIC, ktorú sme vyhlásili 1. júna 2021, bola otvorená až do 15. júla 2021 (teda o 2 týždne dlhšie ako zvyčajne).

Do termínu uzávierky prišlo 176 žiadostí od rôznych občianskych združení, neziskových organizácií, samospráv, škôl či fyzických osôb z celého Slovenska!

Výzva zahŕňala tieto okruhy tém:

projekty efektívne využívajúce informačno-komunikačné technológie k vzdelávaniu alebo projekty vzdelávajúce o týchto technológiách (tzv. e-vzdelávanie), pričom v tejto téme bolo až 71 % žiadostí,

projekty podporujúce digitálnu ekonomiku malých a stredných podnikov (tzv. pod' podnikat' online) s 19 % žiadostí z celkového počtu prihlásených,

projekty zamerané na potlačanie falošných správ a konšpirácií na internete. V tejto téme bolo prihlásených 10 % žiadostí z celkového počtu prihlásených žiadostí.

Z celkového počtu prihlásených (176) splnilo formálne náležitosti 97 projektov. Tie sa dostali do vecného kola hodnotenia, kde sa kládol dôraz nielen na prínos pre cieľovú skupinu, ale aj na spôsob realizácie projektu, efektívnosť či udržateľnosť projektu. Hodnotitelia napokon navrhli schváliť 12 najlepších projektov .

„ Uzatvorili sme ďalšiu výzvu. Máme ďalšie projekty, ktoré radi podporíme. Vidíme, že niektoré tu máme na podporu opakovane, čo svedčí o tom, že sme v predošlých výzvach vybrali správne a projekty majú svoje pokračovanie.

Pre Slovensko a rozvoj jeho virtuálneho priestoru je to dobrá správa! Veď všetci chceme žiť v kvalitnom prostredí, mať kvalitné vzdelanie, či používať kvalitnú techniku. Nielen jeden rok, ale neustále. Tak si to predstavujeme aj s podporenými projektami.

Náš fond im pomáha v začiatkoch, rozbehu alebo pri prekonávaní nejakej náročnej fázy, oni sami však žijú, rastú a rozvíjajú sa,“ povedal Peter Bíro, riaditeľ spoločnosti SK-NIC.

„Zlepšovanie digitálnych zručností občanov, boj proti dezinformáciám ale aj podpora digitálnej transformácie malých a stredných podnikov sú dôležitými témami pre MIRRI SR, ktoré sa objavujú ako ciele v našich národných strategických dokumentoch ako aj v Pláne obnovy a odolnosti. Preto nás teší veľký záujem o zapojenie sa do týchto tém zo strany širokej palety uchádzačov. Všetkým vybraným podporeným projektom želáme úspešný štart a už teraz sa tešíme na nasledujúcu výzvu, ktorú očakávame v roku 2021!“ povedal Tomáš Jucha, poverený riadením Sekcie digitálnej agendy MIRRI SR a predseda Komisie pre správu národnej domény .sk

V RÁMCI VÝZVY PRE MALÉ PROJEKTY 2021 DOSTANÚ PODPORU Z FONDU SK-NIC TIETO PROJEKTY:

Žiadateľ Názov projektu Schválená suma v EUR Zmudri Zmudri a kriticky premýšľaj 9 775,00 Junior Achievement Slovensko, n.o. Program koordinátorov digitálnych kompetencií 10 000,00 Základná škola A. Sládkoviča Učenie je „Malina“ 6 650,00 IPčko Nie ste v tom sami – Online triednické hodiny s IPčkom o duševnom zdraví a fenoménoch internetu 10 000,00 Škola zážitkov Harvard Argumentuj 3 171,00 **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** Nauč sa základy informačnej bezpečnosti a vzdelávaj svoje okolie 10 000,00 Univerzita Matej Bela v Banskej Bystrici, Fakulta prírodných vied VIRTUAL GEOLAB 8 230,00 Aj Ty v IT TECH LIBRARY 10 000,00 Uni2010, o.z. Vymysli inovatívny nápad 9 500,00 Slovensko.Digital Slovensko.Digital pomáha aj podnikateľom 9 862,88 Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením IKT podpora Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením 9 111,12 Základná škola Ľudovíta

Štúra, Komenského 1/A, 900 01 Modra Usilovné včeličky modranskej školičky 3 700,00

Požadované sumy sú v súlade s podmienkami výzvy v rozmedzí od 2 500 EUR do 10 000 EUR . Z Fondu SK-NIC bude rozdelená celá suma, vyčlenená na výzvu, a to vo výške 100 000 EUR .

Zmluvy o poskytnutí finančnej podpory budeme s autormi úspešných projektov uzatvárať individuálne, pričom financovanie prebehne po podpise zmluvy.

Všetky potrebné informácie o tejto, ale aj o budúcich výzvach nájdete na našom novom webe Virtuálnô alebo na webe Nadácie Pontis .

Všetkým projektom želáme úspešný štart a už teraz sa tešíme na nasledujúcu výzvu , ktorú očakávame v roku 2021 !

Značky: sk-nic

Autor: redakcia touchIT

Nitrianske tímy vo vyrovnaných zápasoch: Nová krv si na úvodné duely zatiaľ počká [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 16:00, Zdroj: [hashtag.zoznam.sk](#) [↗](#), Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 15.9 tis. GRP: 0,35 OTS: 0,00 AVE: 606 Eur

Výsledky boli poriadne tesné (Zdroj: Unsplash/Ali Zolghadr)

#Úvodný týždeň UniCup Prestige League priniesol dávku súbojov najlepších univerzitných tímov Slovenska. Na svoju formálnu premiéru si však počkajú tímy z UMB a TRUNI, ktoré si odniesli v League of Legends v tomto týždni len freewiny.

V skupine A však zadarmo nič nedostali Esport STUBA a Esport **UPJŠ**, ktorí si so svojimi súpermi poradili so skóre 2:0.

Podobné víťazstvo putovalo aj na stranu EUBA Esport proti tímu UCM TEDI Bears. O niečo vyrovnanejší zápas sa postarali tímy Comenius esport a UKF E-sports. Napokon si však o niečo lepšie viedol bratislavský tím, ktorému putovala výhra 2:1.

Úspešný úvodný týždeň zahájila aj CS:GO sekcia Comenius esport, ktorá porazila súpera z **UPJŠ** 2:0. Rovnaké víťazstvo v bratislavskom derby šlo aj na stranu EUBA Esport, na ktorých nestačil súper Esport STUBA.

Body v tohtosezónnej prvej CS:GO remíze si delili UKF E-sports a UNIZA esport. Delba bodov sa nakoniec udiala aj v poslednom zápase, v ktorom súperili Esport TUKE a UCM TEDI Bears.

Zdroj: Tlačová správa

Autor: #Laura || Design | | kennymax | , Coding | | Webikon || Webikon.sk || #Laura

Novela zákona alebo presadzovanie politických zámerov? Skrátene externého štúdia či boj s plagiátorstvom je zatiaľ v nedohľadne

29. 10. 2021, 13:23, Zdroj: [kosiceonline.sk](https://www.kosiceonline.sk) | Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 7 tis. GRP: 0,16 OTS: 0,00 AVE: 321 Eur

JANA TOMAŠKOVIČOVÁ, 29.10.2021 | 12:45

Ministerstvo a vysoké školy sa nevedia dohodnúť.

Univerzity na Slovensku čaká reforma. Rezort školstva pripravuje novelu zákona o vysokých školách, ktorá okrem iného zahŕňa skrátene externého štúdia či metodiku financovania univerzít s dôrazom na ich kvalitu a výkon. Názory ministerstva a jednotlivých reprezentácií na avizované zmeny sa však líšia.

„Na novele zákona o vysokých školách sa stále pracuje – pokračujú stretnutia kontaktnej skupiny. V rámci týchto stretnutí majú reprezentácie a ministerstvo možnosť vyjadriť svoje postoje a názory k rôznym aspektom úpravy zákona o vysokých školách. Rezort školstva na základe predložených argumentov uznal niektoré námietky zo strany vysokých škôl a aj si osvojil niektoré návrhy predložené reprezentáciami. Výsledkom bude paragrafové znenie, v rámci ktorého si ministerstvo opäť vypočúje námietky a ak budú vznesené, bude sa snažiť s nimi vysporiadať,“ uviedla pre Košice Online Veronika Valášková z komunikačného oddelenia rezortu školstva.

Jednou z pripomienok univerzít bol aj nesúhlas s politizáciou slovenského vysokého školstva, obmedzovaním jeho autonómie či okliešťovaním akademickej samosprávy. Štátny tajomník ministerstva školstva Ľudovít Paulis potvrdil, že novela zahŕňa aj zmenu voľby rektora:

„Návrh, ktorý je v medzirezortnom pripomienkovom konaní, počíta s tým, že rektora bude spoločne voliť v spolupráci akademický senát a správna rada ako jeden celok. Momentálne správna rada bude mať aspoň štvrtinový počet počtu členov senátu, pričom maximálny počet členov senátu je 64. Z toho potom vyplýva, že maximálny počet členov správnej rady je 16 a najnižší počet členov správnej rady je 8, ale tak, aby to bola aspoň štvrtina senátu.“

Ilustračná fotografia / TASR

Boj s plagiátorstvom

Rada vysokých škôl tvrdí, že návrh novely nezodpovedá výsledkom rokovaní kontaktnej skupiny a ide o presadzovanie politických zámerov. Ministerstvo to odmieta, rovnako ako stiahnutie novely z legislatívneho procesu. Tá by mala prispieť aj k eliminácii podvodov so záverečnými prácami, čo ocenila aj Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach.

„Porušovanie etických zásad pri štúdiu alebo vedeckej práci je bez pochýb jav, ktorý je nevyhnutné v maximálnej miere eliminovať systematicky, nielen upriamením pozornosti na odstránenie dôsledku, to je napríklad odobratie podvodne získaného akademického titulu. Preto sa **UPJŠ** stala signatárom Deklarácie o posilnení kultúry vedeckej integrity. Medzi záväzkami Deklarácie je aj odmietanie prejavov plagiátorstva,“ povedal hovorca **UPJŠ** Tomáš Zavatčan.

Podobný názor má aj Technická univerzita v Košiciach. Jej prorektor pre vzdelávanie Ervin Lumnitzer skonštatoval, že eliminácia akademických podvodov zvýši úroveň absolventov vysokých škôl aj možnosti ich uplatnenia v praxi. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie verí, že diskusia k novele zákona je ešte stále otvorená a rezort bude citlivo vnímať hlasy akademickej obce, čo nám potvrdila jej hovorkyňa Zuzana Bobriková:

„Podporujeme všetky kroky na očistenie akademického prostredia od plagiátorstva a vedomého parazitovania na akademickom systéme. V čase, keď existujú sofistikované nástroje na odhaľovanie plagiátorstva, by sa mali využívať v maximálnej miere a nedopustiť spochybňovanie akademických hodnôt, medzi ktoré patrí aj slušnosť a etika.“

Akademická obec sa obrátila na premiéra Eduarda Hegera, ktorému chce tľmočiť svoje obavy o politizácii vysokého školstva a zasahovaní do autonómie univerzít. Spoločne by o ich pripomienkach mali diskutovať v stredu 3. novembra.

Komentáre

Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 14:59, Zdroj: tasr.sk [↗](#), Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 6.3 tis. GRP: 0,14 OTS: 0,00 AVE: 375 Eur

Bratislava 29. októbra (TASR) - Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF **UPJŠ**) v Košiciach. V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF **UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen prítlačivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanka fakulty a Ondrej Kalina. Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>. rt ima

Autor: TASR

Nepremeškajte výstavu Štefana Hapáka

📅 31. 10. 2021, 14:00, Zdroj: kultura.pravda.sk , Vydavateľ: PEREX, Autor: Alžbeta Malíková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 6.3 tis. GRP: 0,14 OTS: 0,00 AVE: 322 Eur

Výstava profesora, vysokoškolského pedagóga a všestranného výtvarníka Štefana Hapáka v Krajskej galérii v Prešove pod názvom Maľba a grafika / Štefan Hapák sa blíži k svojmu záveru. Nedeľa, 31. októbra, je posledným dňom jej prehliadky. Diela sú výberom zo súkromného majetku dedičov a zo zbierkového fondu Krajskej galérie v Prešove.

Umelecká cesta Štefana Hapáka sa začala už v rannom detstve. Narodenie sa do robotnícko-roľníckej rodiny mu poskytlo priestor pre kontakt s tesárskym remeslom, ktoré si svojou povahou vyžaduje značné zručnosti v práci s prírodným materiálom a s priestorovým videním. Štefan Hapák ako vnímavý a zručný mladík sa chopil starého remesla a vytváral drobné plastiky zvierat a domácich vtákov. Už v tom období sa prejavila jeho zručnosť a chuť venovať sa umeleckej tvorbe, ktorá pokračovala počas jeho celého tvorivého života.

Výtvarnej tvorbe sa venoval nepretržite a zanechal bohatú zbierku prác zasahujúcich do všetkých umeleckých druhov. Jubilejná výstava Štefana Hapáka (*100) prezentuje výber z jeho celoživotnej tvorby v podobe malebných pohľadov do zákutí prírody, portrétnej tvorby až po jeho grafické diela.

Okrem jeho umeleckej činnosti je Štefan Hapák známy, podľa slov jeho sestry Zuzana Osavčukovej-Hapákovskej (2013, s. 5), aj ako „... človek s dobrým srdcom a pedagogickým optimizmom, rád odovzdával nadobudnuté vedomosti a skúsenosti svojim študentom aj iným záujemcom, túžiacim po poznaní. „Nikomu nepovedal: nemám čas, to sa nedá.“ Ak ho niekto požiadal o pomoc, nechal svoju prácu a šiel pomáhať iným. Pomáhal všetkým bez rozdielu.“

Štefan Hapák sa narodil 16. októbra 1921 v Pinkovciach v okrese Sobrance. Študoval na Lýceu a Učiteľskom ústave v Užhorode (1939 – 1944). V rokoch 1947 – 1948 študoval na Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave a v roku 1953 absolvoval Akadémiu výtvarných umení v Prahe (J. Želibský, O. Nejedlý). Od roku 1953 až do odchodu do dôchodku pôsobil na Pedagogickej fakulte v Prešove **UPJŠ** v Košiciach a aj ako vedúci Katedry výtvarnej výchovy. Zomrel 23. marca 1997 v Ľuboticiach.

Autor: Alžbeta Malíková

Diskriminácia minoritných skupín obyvateľov vo vzťahu k zdraviu, zdravotnej gramotnosti a prístupu k zdravotnej starostlivosti [✉](#)

📅 31. 10. 2021, 18:23, Zdroj: prohuman.sk [✉](#), Sentiment: **Negatívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Užívateľov za deň: **4.2 tis.** GRP: **0,09** OTS: **0,00** AVE: **217 Eur**

Zverejnené v kategórii

okt 31 2021

Discrimination against minority groups in relation to health, health literacy and access to health care

Abstrakt: Rasová diskriminácia ovplyvňuje minoritné skupiny na celom svete a je známe, že má negatívny dopad na psychické aj fyzické zdravie, čo je predpokladom vzniku a pretrvávania nerovností v zdraví. Keďže tieto nerovnosti z dôvodu rasy/ethnicity sú neoprávnené a neprípustné, je potrebné poznať dôsledky nerovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti, aby bolo možné implementovať intervencie na zmiernenie (ideálne odstránenie) tohto biasu.

Kľúčové slová: diskriminácia, minoritné skupiny, zdravie, zdravotná starostlivosť

Abstract: Racial discrimination affects minority groups around the world and is known to have a negative impact on mental and physical health, which is a prerequisite for the emergence and persistence of health inequalities. As these inequalities due to race / ethnicity are unjustified and unacceptable, it is necessary to know the consequences of unequal access to health care in order to implement interventions to reduce (ideally eliminate) this bias.

Key words: discrimination, health, health care, minority groups

Rasová diskriminácia ovplyvňuje minoritné skupiny na celom svete a je známe, že má negatívny dopad na psychické aj fyzické zdravie, čo je predpokladom vzniku a pretrvávania nerovností v zdraví. Etnické menšiny trpia kratšou dĺžkou života, horším prístupom k zdravotníckym službám a vyššou záťažou chorobami. Existuje silná asociácia medzi diskrimináciou a nepriaznivými následkami na zdravie, predovšetkým týkajúc sa chronických neprenosných chorôb (Berger, Sarnyai, 2014). Vystavenie ľudí rasovej diskriminácii je neprijateľným porušením ľudských práv a je potrebné sa ňou zaoberať, avšak mnoho foriem a úrovní rasizmu si vyžaduje rozdielne politické prístupy (Harris et al., 2006).

Rómska populácia v súčasnosti tvorí najpočetnejšiu minoritnú skupinu v Európe. Cieľom mnohých politik je zmierňovať dopady rozdielov medzi minoritnou a majoritnou populáciou a vyvinúť snahu o integráciu Rómov do majoritnej spoločnosti (Karasová, 2012). Predkladaný príspevok má za cieľ zhrnúť hlavné aspekty vplyvu diskriminácie na prístup minoritných skupín, v podmienkach Slovenskej republiky najmä marginalizovaných rómskych komunít k zdravotnej starostlivosti (ZS), a priame aj nepriame následky na ich zdravotný stav.

Východiská

Približne 12 - 15 miliónov Rómov žijúcich v Európe je znevýhodnených a mnohí sú vystavovaní štruktúrálnej diskriminácii, sociálnemu vylúčeniu a chudobe. Najmä nerovnosti v prístupe k zdravotníckym službám a poskytovanej zdravotnej starostlivosti sú jedným z hlavných faktorov prispievajúcich k ich sociálnemu vylúčeniu (Gavurová et al., 2014).

Podľa FRA (z ang. European Union Agency for Fundamental Rights - Agentúra Európskej únie pre základné práva) sú faktory majúce vplyv na kvalitu zdravia pacienta a jeho prístup k zdravotnej starostlivosti nasledujúce:

socioekonomický status,

zdravotné postihnutie,

migračný status (Čurila, 2013).

Každá osoba má právo na rovnaké zaobchádzanie a na zdravie, pričom tieto dve sú neoddeliteľne prepojené, keďže právo na zdravie môže byť porušené z dôvodu diskriminácie pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti z dôvodu napríklad pohlavia, etnickej príslušnosti, veku alebo zdravotného postihnutia. V prípade skombinovania týchto charakteristík sa jedná o viacnásobnú diskrimináciu zo strany zdravotníckej inštitúcie, ktorú pacienti priamo vnímajú v súvislosti s ich právami. Medzi základné práva pacientov súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti patria o.i.:

právo na informácie, podľa ktorého majú právo na úplné informácie týkajúce sa ich zdravotného stavu; o navrhovaných lekárskech postupoch spolu s potenciálnymi rizikami a výhodami predkladaného lekárskeho postupu; o alternatívach k navrhovaným postupom vrátane dôsledkov neošetrenia; o diagnóze, prognóze a pokrokoch v liečbe;

právo na adekvátne vysvetlenie pacientom s ich porozumením - to znamená, že majú byť zapojení do diskusie o poskytovanej zdravotnej starostlivosti, a zdravotnícki pracovníci používajú jazyk/výrazy, resp. sa vyjadrujú zrozumiteľne pre danú osobu;

pacienti majú právo na pretlmočenie do reči, ktorou oni sami hovoria, v prípade ak reči používanej v EÚ nerozumejú; v členskom štáte, ktorý poskytuje ZS, by mala byť nejaká forma tlmočenia k dispozícii;

právo na slobodnú voľbu, to znamená zvoliť si medzi rôznymi liečebnými postupmi na základe poskytnutých zrozumiteľných informácií;

právo na dôstojné zaobchádzanie, ktoré je v súlade s pacientovými ľudskými právami (FRA, 2013).

Ústava Slovenskej republiky tak isto zaručuje základné práva a slobody všetkým ľuďom bez ohľadu na pohlavie, farbu pleti, rasu, jazyk, vierovyznanie, národnosť, politické zmýšľanie, či príslušnosť k etnickej skupine, ekonomický status alebo rod a nemožno ich z týchto dôvodov diskriminovať, či už pozitívne alebo negatívne (Huttová et al., 2012).

So zhoršeným zdravím Rómskej populácie a horším sociálno-ekonomickým statusom neoddeliteľne súvisia nerovnosti v zdraví. Väčšina nerovností v zdraví je dôsledkom nerovnomerného vplyvu socioekonomických determinantov v rôznych sociálnych kategóriách, ktoré stále pretrvávajú aj v najbohatších krajinách. Sú to systematické rozdiely z hľadiska ich zdravia, kvalite a prístupe k ZS, ktorá sa im poskytuje. Sociálne nerovnosti v zdraví vznikajú ako dôsledok mocenských nerovností, čiže ako dôsledok nerovnakého postavenia v sociálnej stratifikácii. Vo všeobecnosti sú tieto nerovnosti vnímané ako nespravodlivé, nie nevyhnutelné a odstrániteľné (Džambazovič, Gerbery, 2014).

Slovensko patrí medzi krajiny výrazne zaťažené problémom nerovností v oblasti zdravia, ktorý sa týka predovšetkým minoritných skupín obyvateľov žijúcich v oblastiach s koncentrovanou chudobou (Gavurová et al., 2014).

Špecifiká marginalizovaných rómskych komunít

Rómska komunita sa odlišuje od majoritnej spoločnosti vo väčšine ukazovateľov spôsobu života (ekonomických, sociálnych, kultúrnych etc.). Životný štýl Rómov je silne ovplyvňovaný kultúrou chudoby, ktorá vedie k nižšej kvalite života. Tá sa prejavuje kratšou dĺžkou života, vysokým výskytom akútnych aj chronických chorôb (Šupínová et al., 2015). Stav zdravia rómskej komunity je dôsledkom viacerých faktorov: horšej dostupnosti zdravotnej starostlivosti, zníženej starostlivosti Rómov o vlastné zdravie, nedostatočnou úrovňou osobnej a komunálnej hygieny, častým alkoholizmom, nevyhovujúcim štandardom bývania, nízkym vzdelaním (Šupínová et al., 2015; Rusnáková, Rochovská, 2016). Príslušníci rómskych komunít často pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktoré neposkytuje dostatok podnetov podporujúcich rozvoj osobnosti. Toto málopodnetné/patologické prostredie nepodporuje socializáciu dieťaťa; osvojenie si pracovných a hygienických návykov; získavanie rozmanitých vedomostí a zručností; vytvorenie rebríčka hodnôt a osvojenie si primeraných noriem sociálneho správania, ktoré by korešpondovali s majoritnou spoločnosťou. To znamená, že je nevyhovujúce pre adekvátny telesný, psychický a motorický vývin dieťaťa, často sú potom preto hodnotené ako pre školu nezrelé (Čerešníková, 2015). Rómske komunity sú jednou z populačných skupín najviac postihnutých dlhodobou chudobou s charakteristickou mezdigeneračnou reprodukciou (Rusnáková, Rochovská, 2016).

Čo sa týka počtu Rómov obývajúcich Slovenskú republiku, resp. Európu, existujú značné odchýlky od skutočnosti, keďže mnoho príslušníkov rómskej komunity samých seba identifikuje ako príslušníka inej národnostnej menšiny. Obyvatelia rómskeho pôvodu takto samých seba identifikujú buď z vlastného presvedčenia, alebo z obavy pred odlišným zaobchádzaním - diskrimináciou (Rimárová, 2013). Z celkového počtu (odhadu) žije podľa analýz približne jedna tretina v rómskych osadách alebo getách izolovaných od majoritnej populácie. Časť z nich žije v obydliach najnižšieho hygienického štandardu, t. j. bez vody a elektriny. To spolu so skutočnosťou, že väčšina týchto obyvateľov má len základné vzdelanie (alebo žiadne), a žije v uvedených podmienkach viac naakumulovaných rodín, významne ovplyvňuje ich zdravotný stav. Je známe, že nízka kvalita bývania je spojená so zvýšeným environmentálnym rizikom a zlým zdravotným statusom (Stupák et al., 2013). Táto expozícia environmentálnym znečisteninám v ovzduší súvisí napríklad aj s hypertenziou a astmou, a následne potom môžu vyústiť do vyššej úmrtnosti v dôsledku COVID-19 (alebo iného ochorenia) (Williams, Cooper, 2020). Viaceré epidemiologické štúdie dokazujú, že zdravotný stav rómskej populácie je horší ako majority (Rusnáková, Rochovská, 2016; Stupák et al., 2013; Bojko et al., 2018). Pri jeho charakterizácii je však treba zvlášť hodnotiť Rómov integrovaných a segregovaných. Úplne alebo čiastočne integrovaní Rómovia sa vyznačujú lepším zdravotným stavom oproti Rómom žijúcim v osadách (Stupák et al., 2013). Podľa Mroskovej et al. (2019) má miera integrácie/segregácie vplyv na antropometrické parametre u novorodencov. Z retrospektívnej štúdie vyplýva, že rómski novorodenci vykazovali signifikantne nižšie hodnoty všetkých antropometrických parametrov v porovnaní s nerómskymi novorodencami. Zvyšujúca sa miera integrácie má kladný dosah na antropometrické údaje novorodencov, čo znamená, že najhoršie parametre boli zaznamenané u segregovaných novorodencov rómskeho etnika.

V rómskych komunitách je dlhodobo pozorovaná vysoká perinatálna a dojčenská úmrtnosť, výrazne horšia oproti majorite. Kým u majoritnej populácie bola dojčenská úmrtnosť v rokoch 2002–2012 8 ‰, v rómskej komunite 20 ‰. Príčinou sú výrazné rozdiely v životných podmienkach a životnom štýle prameňiacom v ich segregácii, ako aj využívaní zdravotnej starostlivosti (Šupínová et al., 2015; Bojko et al., 2018). Jedným z aspektov segregácie je jej priestorový rozmer, tzn. že umiestnenie osídlenia nám môže napovedať, v akých životných podmienkach Rómovia žijú, aká je infraštruktúra a dostupnosť služieb. Táto perspektíva naznačuje opäť najhoršiu situáciu v segregovaných osídleniach a zlepšuje sa so zvyšujúcou mierou priestorovej integrovanosti (Rusnáková, Rochovská, 2016). V podstate platí, že separované osídlenia od obce, sú typické prejavmi absolútnej chudoby a zlej kvality života, pričom v tých integrovaných osídleniach ide skôr o chudobu relatívnu (Džambazovič, 2007).

Diskriminácia, jej formy a následky

Rasizmus je založený na nerovnom sociálnom vzťahu príslušníkov dvoch skupín. Základom rasizmu je proces prikladajúci spoločenský význam biologickým, kultúrnym alebo náboženským charakteristikám a na ich základe vytvára skupiny, ktoré takto homogenizuje. O rasizmus teda ide v prípade, keď rasové, kultúrne, ekonomické alebo sociálne charakteristiky vysvetľujú nerovnosti, legitimizujú nerovné zaobchádzanie alebo pripisujú rôznym skupinám nerovné hodnoty (Profant, 2019). Rasou rozumieme určitý súbor fyzických vlastností, farby pleti a jazyka. Rozdielne zaobchádzanie na základe rasy alebo rasovej diskriminácie (behaviorálny prejav rasizmu) je veľmi častý aj napríklad v USA, ktoré sú charakteristické veľkou rasovou diverzitou. V USA rasizmus vytvára fyzickú a sociálnu izoláciu, bariéry v príležitostiach, ktoré prispievajú k nerovnostiam v zdraví (Carter et al., 2019). Tu môžeme vidieť analógiu s podmienkami týkajúcimi sa marginalizovaných rómskych komunít na Slovensku, ktoré ich vytláčajú na okraj spoločnosti, neposkytujú dostatočné množstvo príležitostí a tým neumožňujú začleniť sa, z čoho vyplývajú viaceré faktory ovplyvňujúce zdravotný stav Rómov opísané v tomto príspevku.

Diskriminácia je sociálne štruktúrovaný jav, zameraný na zachovanie privilégii pre členov dominantných skupín za cenu deprivácie pre ostatných (Harris et al., 2006). To, že majorita vníma odlišnosť Rómov ako etnika, je normálnym a prirodzeným skupinotvorným procesom. Nie je však v poriadku, keď sa toto vnímanie odlišnosti a ostrážitosť mení v xenofóbiu. K tomu dochádza v prípade, ak sa odlišnosť určitého etnika spája s predsudkami, čoho výsledkom je potom stigmatizácia a následná inštitucionálna diskriminácia so silnou dištanciou voči nim (Vašečka, 2011). Naše implicitné asociácie môžu viesť k zaujatosti a následne vytvárať negatívne hodnotenie založené na určitých atribútoch - napr. predpokladať, že čierna pacientka bude menej kompetentná a preto nepredpisovať určitú liečbu. V takom prípade hovoríme o implicitných predsudkoch, ktoré vytvárajú disociáciu medzi tým, čomu človek verí a chce robiť, a skrytým vplyvom implicitných asociácií na myšlienky a konanie v konkrétnej situácii. V súvislosti s poskytovaním ZS totiž neexistuje oprávnený dôvod pre negatívne hodnotenie súvisiace s členstvom v určitej skupine (FitzGerald, Hurst, 2017). Implicitné predsudky v oblasti ZS a klinického stretnutia sú spojené s horšou komunikáciou medzi lekárom a pacientom a horšou kvalitou poskytovanej ZS (Williams, Cooper, 2020).

Vnímaná rasová diskriminácia je definovaná ako vnímanie nespravodlivého, resp. odlišného zaobchádzania z dôvodu rasy samotnými minoritnými pacientmi (Stepanikova, Oates, 2017). S rasovou diskrimináciou v systéme zdravotnej starostlivosti vnímanou pacientmi sa menšiny stretávajú častejšie ako majorita (Hausmann et al., 2013).

Nie každá diskriminácia sa vyskytuje na individuálnej úrovni. Politiky a predpisy môžu tak isto mať diskriminačný charakter a označujú sa ako inštitucionálny rasizmus. Individuálna diskriminácia v kombinácii s inštitucionálnym rasizmom môžu zosilniť negatívne účinky iných determinantov zdravia, čím sa rasové/etnické menšiny dostávajú do dvojitého ohrozenia (Shavers et al., 2012). Diskriminácia Rómov je v mnohých prípadoch príčinou aj dôsledkom ich sociálneho vylúčenia a chudoby (Nadácia otvorenej spoločnosti, 2011). Sociálna exklúzia je sústavný proces marginalizácie, izolácie a oslabovania sociálnych väzieb, ktorý je viditeľný ako na úrovni jednotlivca, tak aj na úrovni sociálnych skupín. V tomto procese sú jednotlivci vytláčaní na okraj spoločnosti a v dôsledku nedostatočných možností sa nemôžu v spoločnosti realizovať. Konkrétne ide o nezamestnanosť, nízku vzdelanostnú úroveň, chudobu a vzájomnú podmienenosť týchto faktorov. V prípade rómskej komunity ide navyše aj o etnicitu, ktorá sama o sebe podnecuje k vylúčeniu (Karasová, 2012). Podľa prieskumu Nadácie otvorenej spoločnosti samotní Rómovia pociťujú diskrimináciu v rôznych jej prejavoch. Všeobecne je pozorovaná nevraživosť slovenských inštitúcií posilnená o stereotypné, xenofóbne postoje. Ako najčastejší prejav (viac ako 40%) sa vyskytuje pasívna agresivita, konkrétne odmeranosť, nezáujem, nervozita, zatajovanie sa a snaha zbaviť sa ich. Frekventovane je zastúpená verbálna agresivita ako zvyšovanie hlasu, krik a urážky. Polovica dopytovaných respondentov vníma nerovnaké zaobchádzanie zo strany inštitúcií, pričom za najhlavnejší dôvod považujú predsudky a rasizmus. Dve tretiny detí z rómskych komunít nemajú možnosť navštevovať voľnočasové krúžky z dôvodu segregácie a diskriminácie zo strany majority. Ako dôsledok aj týchto skutočností môžu tieto deti trpieť psychickou depriváciou, vyznačujúcou sa nemožnosťou uspokojovať základné potreby, ktoré sú spojené s dostatočným množstvom zmysluplných podnetov, rozvíjaním uspokojivých vzťahov s rovesníkmi, a budovaním si sebavedomia pri zdokonaľovaní sa v novonadobudnutých schopnostiach a zručnostiach (Nadácia otvorenej spoločnosti, 2011). Rodinný socioekonomický status vrátane záujmu o vzdelanie môžu významne vplývať na zdravotný stav jednotlivca, keďže vzdelanie podporuje vyhliadky na lepšie zamestnanie, tým pádom aj príjem a zdravie (Gavurová et al., 2014).

Segregácia vo vzdelávaní a preraďovanie žiakov s inými potrebami do špeciálnych škôl je jedným z najväčších problémov diskriminácie Rómov. Najzásadnejšou konzekvenciou je, že takáto diskriminácia ovplyvňuje nielen samotný priebeh vzdelávania, ale má aj negatívny vplyv na ich integráciu do spoločnosti (Huttová et al., 2012). Konečným dôsledkom je aj nemožnosť vybudovania dostatočnej zdravotnej gramotnosti a komunikačných zručností. Ťažkosti z porozumením mali silné pozitívne súvislosti s vnímaním diskriminácie minoritami. Ich členovia mali taktiež vyššiu pravdepodobnosť vnímania diskriminácie, ak trpeli horším zdravotným stavom. To odráža fakt, že zlý zdravotný stav je výsledkom nedostatočného poskytovania ZS z dôvodu príslušnosti k rasovej menšine, ako aj liečby v priebehu ich života (Abramson et al., 2015). Navyše sa zdá, že rasová diskriminácia vykazuje významné podobnosti s chronickým sociálnym stresom na hormonálnej a nervovej úrovni. Keďže pri subjektívnom prežitku diskriminácie jednotlivec zažíva stres, dochádza k zvýšeným hladinám kortizolu a dysregulácii osi hypotalamus-hypofýza-nadobličky, ktoré sprostredkujú účinok diskriminácie na alostatickú záťaž organizmu. Literatúra taktiež opisuje potenciálne neurobiologické cesty, ktorými diskriminácia ovplyvňuje duševné zdravie (Berger, Sarnyai, 2014). Podľa metaanalýzy z roku 2019 existujú významné korelácie medzi rasovou diskrimináciou a zdravím, pričom najsilnejší

vzťah bol zistený pre duševné zdravie, potom užívanie návykových látok, kultúru a fyzické zdravie (Carter et al., 2019). Zdá sa, že celková diskriminácia sama o sebe, vrátane rasovej, má nepriaznivý vplyv na zdravotný stav a duševné zdravie afroameričanov, vrátane predklinických ukazovateľov choroby, zdravotného správania - napríklad užívanie tabaku, využívanie lekárskej starostlivosti a dodržiavanie predpísaných režimov (Mouzon et al., 2016; Williams et al., 2019; Harris et al., 2006).

V rámci každej rasovej skupiny socioekonomický status ďalej stratifikuje zdravie, pričom sociálne znevýhodnení jedinci trpia horším zdravím v porovnaní s viac zvýhodnenými jedincami (Stepanikova, Oates, 2017). Diskriminácia má vplyv aj na zdravie detí a dospelých (Williams et al., 2019). Deti si približne až vo veku 10 rokov začínajú uvedomovať, že etnické charakteristiky sa spájajú so sociálnymi výhodami, ako napríklad rozdiely v spoločenskej triede alebo predsudky a názory založené výlučne na etnicko-rasovom skupinovom členstve. Vo vzorke latinskoamerických adolescentov tí, ktorí hlásili vyššiu vnímanú etnicko-rasovú diskrimináciu v 9./10. triede preukázali výrazne pomalšiu mieru rastu sebaúcty oproti rovesníkom, ktorí uviedli nižšiu mieru diskriminácie. V štúdiu s afroamerickou mládežou (10 - 11 rokov) rasová diskriminácia bola spojená s väčšou angažovanosťou v rizikovitom sexuálnom správaní o 8 rokov neskôr. Jednoducho povedané, škodlivé asociácie dôsledkov etnickej príslušnosti na diskrimináciu vznikajú v detstve, a cez dospievanie sú evidentné u všetkých etnicko-rasových menšinových skupín (Umaña-Taylor, 2016). Skúsenosti s rasovou diskrimináciou súvisia s nižšou dôverou v systém zdravotnej starostlivosti a jeho poskytovateľov, horšou liečebnou compliance a horším zdravotným stavom (Alcalá, Cook, 2018).

Zdravotná starostlivosť a zdravie minorít

Rasové/etnické minority trpia neprimeranou morbiditou a mortalitou na onkologické, kardiovaskulárne ochorenia, diabetes mellitus a mŕtvicu (Shavers et al., 2012), nízkou pôrodnou hmotnosťou, fajčením a celkovo zlým zdravím (Stepanikova, Oates, 2017). Samotné prežívanie rasovej diskriminácie je spojené s negatívnymi dôsledkami ako zvýšená úmrtnosť, duševné choroby, rakovina, hypertenzia, kardiovaskulárne ochorenia, obezita, rizikové zdravotné správanie (Alcalá, Cook, 2018). Presné štatistiky zdravotného stavu rómskej populácie sa na Slovensku nevedú v dôsledku antidiskriminačných opatrení. Aj napriek záujmu štátu o odstránenie rozdielov v zdraví, empirické poznatky a výsledky prieskumov poukazujú na horší stav zdravia Rómov v porovnaní s majoritným obyvateľstvom na Slovensku. Je dokázaný horší stav reprodukčného zdravia Rómov a zvýšený výskyt infekčných ochorení v oblastiach s vysokým zastúpením rómskeho obyvateľstva (Šupínová et al., 2015). Samotná prístupnosť k zdravotníckym službám je pre Rómov sťažaná kvôli nízkej informovanosti, diskriminácii, finančným, ale aj kultúrnym a jazykovým bariéram (Bojko et al., 2018). Najmä rómske ženy udávajú, takmer trikrát častejšie ako jedinci z majoritnej populácie, vplyv etnicity ako prekážku v prístupe k ZS (Hubková et al., 2014). Jednou z príčin nevyhľadania lekárskej pomoci pre túto skupinu osôb môžu byť aj náklady na lieky (finančná bariéra súvisiaca s diskrimináciou na pracovnom trhu) a doprava v menej rozvinutých okresoch ako prvok priestorovej segregácie, avšak aj ako finančná bariéra súvisiaca s nákladmi na dopravu (Bojko et al., 2018). Samotní Rómovia ako prekážky v prístupe k ZS označili nedostatok finančných prostriedkov na lieky a dopravu do zdravotníckej inštitúcie, ale aj negatívne skúsenosti a strach z nepriateľského prístupu zdravotníckych pracovníkov alebo nedostatok dôvery k nim (Hubková et al., 2014).

Predchádzajúce skúsenosti s rasovou diskrimináciou narúšajú dôveru v systém ZS a tým jedincov odrádzajú od budúcich interakcií so systémom ZS. Celkovo majú rasové menšiny nižšiu dôveru v systém ZS. Tieto vzorce diskriminácie sú dôležité, pretože zodpovedajú za rasové rozdiely vo vnímanej kvalite ZS a rozdiely v dôvere poskytovateľov, čo ukazuje, že skúsenosti s diskrimináciou hrajú hlavnú úlohu v subjektívnom hodnotení ZS človeka (Alcalá, Cook, 2018). Vyššia nedôvera v systém zdravotnej starostlivosti sa aj medzi Afroameričanmi vysvetľuje väčším bremenom skúseností s rasovou diskrimináciou ako u bielych (Armstrong et al., 2013).

V USA je vysoká úmrtnosť matiek čiernych žien príkladom štrukturálneho a systémového rasizmu. Čierne ženy majú 3-4x väčšiu pravdepodobnosť úmrtia pri pôrode ako biele ženy. Štúdie preukázali, že nie sociálne determinanty, ale diskriminácia na základe rasy vplývajú na to, či matka zomrie počas nosenia dieťaťa alebo nie. Dokonca aj u bielych žien s čiernymi partnermi je pravdepodobnejšie, že budú zažívať zlé zaobchádzanie zo strany poskytovateľa ZS v porovnaní s bielymi ženami s bielymi partnermi. Okrem toho k nepriaznivým zdravotným výsledkom matiek čiernej pleti významne prispieva chronický stres. Stres z vystavenia rasovej a rodovej diskriminácii, ako aj trauma z celoživotného naakumulovania zlých skúseností prispievajú k horším výsledkom pôrodnosti matiek čiernej pleti. Keď sa čiernym ženám dostane zdravotnej starostlivosti, kvalita je často nižšia. Je pravdepodobné, že komunikácia zo strany poskytovateľa nebude dostatočne kvalitná alebo zrozumiteľná pre pacientku, taktiež nemajú možnosť zapojenia do rozhodovania o poskytnutej ZS a majú vyššiu šancu, že sa stretnú s rasovou diskrimináciou (Baptiste et al., 2020). Rasové menšiny zažívajú horšie interakcie s poskytovateľmi ZS v porovnaní s majoritnou populáciou, vrátane menej kvalitnej komunikácie, menšej účasti na rozhodovaní a vyššej šance na vnímanú diskrimináciu pri návšteve zdravotníckej inštitúcie (Attanasio, Hardeman, 2019).

K rozdielom v zdraví prispieva široká škála faktorov, jedným z nich je aj horšia starostlivosť, ktorá je poskytovaná minoritným jednotlivcom po vstupe do systému zdravotnej starostlivosti. Národná správa o rozdieloch v zdravotnej starostlivosti z roku 2005 uvádzala, že bieli pacienti dostávajú lepšiu zdravotnú starostlivosť ako 53 % hispánskeho obyvateľstva, 43 % afroameričanov, 38 % pôvodných obyvateľov Ameriky/Aljašky, 22 % pacientov z tichomorskej oblasti a Ázie (Shavers et al., 2012). V porovnaní s bielymi majú černoši nižšiu dôveru v lekárov a vyššiu vnímanú interpersonálnu aj inštitucionálnu diskrimináciu (Hausmann et al., 2013). Dôležitým faktorom je, že môže dochádzať k skresleniu a dezinterpretácii v self-reportovaní týchto skúseností z dôvodu internalizovaného rasizmu. Samotní členovia minoritnej skupiny môžu prijímať negatívne zaobchádzanie ako oprávnené, zaslužené alebo nediskriminačné aj pri

rovnakej miere vystavenia rasizmu, kvôli vnútornému presvedčeniu o vlastnej odlišnosti (Harris et al., 2006). Vnímanie rasovej diskriminácie je u černochoch a domorodých Američanov častejšie ako u belochov, zatiaľ čo vnímanie rasových výsad je menej časté oproti belochom. Spolu s tým vyšší príjem a vzdelanie u belochov prispeli opäť k zvýšeniu vnímania privilegovaného zaobchádzania, u černochoch tento vzorec neplatil. To naznačuje, že socioekonomický status je dôležitým sociálnym determinantom vnímaného privilegia a vnímanej diskriminácie v zdravotníctve, ale jeho úloha sa líši podľa rasovej príslušnosti. Napriek tomu, že diskriminácia sa vyskytuje v rôznych životných situáciách, v zdravotníckych zariadeniach je obzvlášť znepokojujúcim faktorom kvôli jej negatívnym dopadom na preventívnu starostlivosť. Pacienti, ktorí vnímajú takúto diskrimináciu, majú tendenciu nevyužívať preventívne zdravotnícke služby, odkladať lekárske vyšetrenia a liečbu, alebo celkovo nevyužívajú služby zdravotnej starostlivosti. Taktiež hlásia horšiu komunikáciu zo strany lekára a nižšiu spokojnosť so starostlivosťou, čo môže vyústiť k horšiemu dodržiavaniu liečebného plánu (Stepanikova, Oates, 2017).

Williams, Cooper (2020) označili COVID-19 ako zväčšovacie sklo, ktoré zvýraznilo pandémiu rasových/etnických rozdielov v zdraví. Súčasná pandémia COVID-19 ešte viac prehĺbila zdravotné rozdiely medzi etnickými a socioekonomickými skupinami. Najmä neprenosné choroby sú kľúčové faktory tohto zväčšujúceho rozdielu, pretože neprimerane postihujú zraniteľné skupiny. Zraniteľná populácia s neprenosnými chorobami je zase neúmerne ovplyvnená samotným COVID-19. Preto je potrebné prispôsobiť stratégie prevencie a kontroly chronických neprenosných chorôb, aby bolo možné lepšie reagovať na tieto dvojité hrozby u zraniteľných pacientov (Mobula et al., 2020). Situácia v rómskych komunitách počas pandémie viedla k posilneniu negatívnych postojov k Rómom. Na sociálnych sieťach sa šíri veľké množstvo nenávisťných prejavov proti nim. Mimovládna organizácia Človek v ohrození uviedla, že zložitý prístup príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít k zdravotnej starostlivosti spôsobuje ich väčšiu zraniteľnosť voči COVID-19 z dôvodu celkového horšieho zdravotného stavu. Ďalším dôležitým faktorom v kontexte ich zraniteľnosti je aj nízky alebo žiadny príjem, kvôli čomu si nedokázali zabezpečiť ochranné prostriedky. Prechod na dištančnú formu vzdelávania ovplyvnilo všetky deti materských, základných, stredných aj vysokých škôl. Pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia (medzi ktoré nepochybne patria aj deti z marginalizovaných rómskych komunít), to predstavovalo dodatočné znevýhodnenie vo vzdelávaní. Až 44 % detí vo veku 6-11 rokov žije v preplnených domácnostiach s obmedzenými možnosťami učenia sa. 32 000 detí nemá prístup k internetu a tým má znemožnené online vzdelávanie (FRA, 2020), ktoré ako sme vyššie spomenuli je kľúčový sociálny determinant zdravia, ktorý ovplyvňuje nielen miesto jedinca v sociálnej stratifikácii, ale zdravotnú gramotnosť a správne orientované budúce rozhodnutia v oblasti zdravia, resp. rizikového správania.

Aj keď sa rasové/etnické rozdiely v zdraví v priebehu minulého storočia zmenšili o polovicu, tento pokrok je však bolestivo pomalý a je potrebné ho urýchliť. Zlyhanie v ochrane najzraniteľnejších členov spoločnosti škodí nielen samotným rasovým/etnickým minoritám, ale zvyšujú riziko šírenia ochorení v populácii a môžu mať až devastačné účinky na zdravie a ekonomiku. Rozdiely v zdraví nie sú vinou príslušníkov jednotlivých menšinových skupín, ale odrážajú sociálne politiky a systémy, ktoré vytvárajú rozdiely v oblasti zdravia v "dobrych časoch" a zvýraznia ich v čase krízy (Williams, Cooper, 2020).

Intervencie

Rozdiely v dôvere v systém zdravotnej starostlivosti sa líšia podľa rasy a odrážajú odlišné kultúrne skúsenosti čiernych a bielych, ako aj rozdiely v očakávaníach (Boulware et al., 2003). K rasovým rozdielom v lekárskej starostlivosti prispieva viacero faktorov, ale nevedomá zaujatosť zdravotníckych pracovníkov prispieva k deficitom v kvalite poskytovanej zdravotnej starostlivosti (Williams, Wyatt, 2015). Preto je jednou z najdôležitejších zručností zdravotníckeho pracovníka schopnosť adekvátne komunikovať s pacientmi. Efektívna komunikácia medzi zdravotníckym pracovníkom a pacientom je kľúčovou zložkou bezpečného a kvalitného systému zdravotnej starostlivosti (Alsheikh, Iqbal, 2020). Viaceré štúdie dokázali existenciu implicitných predsudkov u lekárov a sestier v podobnej miere ako u bežnej populácie, pričom išlo o charakteristiky ako rasa/etnicita, pohlavie, socioekonomický status, vek, duševné choroby, váha, AIDS a pacienti s poškodením mozgu. Taktiež niektoré štúdie zistili, že odhady lekárov o socioekonomickom statuse boli ovplyvnené rasou, tzn. že predpokladali nižší SES u pacientov čiernej pleti (FitzGerald, Hurst, 2017).

Verejné politiky by mali byť zamerané na zvýšenie informovanosti napríklad cez asistentov osvetu zdravia, rôzne antidiskriminačné opatrenia, finančnú podporu na prekonanie bariér k prístupu k zdravotníckym službám a celkové zlepšenie životných podmienok, bývania a základnej infraštruktúry, ale aj na zvyšovanie kultúrnych a jazykových kompetencií zdravotníckeho personálu (Bojko et al., 2018). Je potrebné implementovať politiky, ktorými bude dostatočný počet jednotlivcov všetkých rasových, etnických a sociálnych skupín chránený pred negatívnymi sociálnymi determinantmi (Williams, Cooper, 2020). Politiky a intervencie na zníženie tohto vnímania by sa mali zameriavať na štrukturálne a systémové faktory vrátane celospoločenských nerovností v príjmoch, vzdelaní a prístupe k zdravotnej starostlivosti a mali by byť prispôbené tak, aby zohľadňovali rasovo špecifické skúsenosti so zdravotnou starostlivosťou (Stepanikova, Oates, 2017). Zameranie na štrukturálny rasizmus ponúka konkrétny a uskutočniteľný prístup k zlepšovaniu rovnosti v oblasti zdravia (Bailey et al., 2017). Nakoniec, sú potrebné iniciatívy, ktoré smerujú k prechodu v systéme zdravotnej starostlivosti zameraného principiálne na liečbu a prevenciu chorôb, a poskytovanie včasnej a kvalitnej starostlivosti pre všetkých, ktorá je prispôbená kultúre a kontextu každého pacienta (Williams, Cooper, 2019).

Záver

Rasizmus je jedným z hlavných determinantov zdravia a tiež "motorom" etnických nerovností v zdraví. Preto musia vznikajú politiky a programy zamerané na riešenie rasizmu a odstránenie týchto nerovností. To musí jednoznačne zahŕňať sektor zdravotníctva aj širokú verejnosť (Harris et al., 2006). Rasovú diskrimináciu je nutné považovať nielen za problém verejného zdravia, ale za humanitárnu krízu (Baptiste et al., 2020). Keďže každý človek má podľa Ústavy rovnaké práva, je neprijateľné aby nerovnosti v zdraví v súčasnom merítku boli skutočnosťou a ostali bez povšimnutia a aktívneho zásahu. Viaceré štúdie dokazujú vplyv diskriminácie na fyzické aj psychické zdravie, ktoré sa s rokmi prehľbuje. Je nám jasné, že určité nerovnosti budú prítomné vždy z dôvodu prirodzenej sociálnej stratifikácie, avšak neexistuje racionálny dôvod pretrvávania etnicko-rasových nerovností v zdraví. Dôležité je formovať programy a politiky zamerané na integráciu minoritných skupín do majoritnej spoločnosti, odstraňovanie bariér a odbúravanie predsudkov, resp. vzniku týchto predsudkov priamo predchádzať v rámci procesu školskej edukácie v priestore rozmanitej spoločnosti detí. V neposlednom rade edukácia zdravotníckych pracovníkov, ale nielen ich, už počas prípravy na povolanie, by mala byť neoddeliteľnou súčasťou výučbového procesu. Nakoniec samotná domáca výchova je dôležitá v procese formovania názorov mladých ľudí, kde sa začína aj končí začarovaný kruh diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu. Kľúčové je teda pôsobenie naraz na všetkých frontoch:

rodičovská výchova,

školská edukácia,

diverzita v školskom prostredí,

vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov, ktoré umožní postupné odstraňovanie bariér minoritných skupín v prístupe k zdravotnej starostlivosti a následne znižovanie rozdielov v zdraví.

Znamená to, že riešenie základných sociálnych nerovností a prístupu k zdravotnej starostlivosti si vyžaduje dlhodobé investície do transformácie hodnôt, zákonov a politik (Baptiste et al., 2020).

Autorky:

Mgr. Lívia Kaňuková

doc. MUDr. Kvetoslava Rimárová, CSc., mim. prof.

Práca podporovaná 3 grantovými projektami KEGA Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR KEGA 007/UPJŠ-4/2018; KEGA 008 UPJŠ-4/2020; KEGA 010UPJŠ-4/2021 a 2 vnútornými projektami **UPJŠ** VVGS IPEL 2020/1485 and VVGS IPEL 2020/1662.

Zoznam bibliografických odkazov

ABRAMSON, Corey M. – HASHEMI, Manata – SÁNCHEZ-JANKOWSKI, Martín. 2015. Perceived discrimination in U.S. healthcare: Charting the effects of key social characteristics within and across racial groups. In Preventive Medicine Reports. 2015, 2, 615-621.

ALCALÁ, Héctor, E – COOK, Daniel M. 2018. Racial Discrimination in Health Care and Utilization of Health Care: A Cross-Sectional Study of California Adults. In Journal of General Internal Medicine. 2018, 33, 1760-1767.

ALSHEIKH, Mona – IQBAL, Muhammad Zafar. 2020. Communication Skills for Medical Professionals: Perspectives from the Middle East. In Effective Medical Communication. 215-225.

ARMSTRONG, Katrina – PUTT, Mary – HUGHES HALBERT, Chanita – GRANDE, David et al. 2013. Prior Experiences of Racial Discrimination and Racial Differences in Health Care System Distrust. In Med Care. 2013, 51 (2), 144-150.

ATTANASIO, Laura B. – HARDEMAN, Rachel R. 2019. Declined care and discrimination during the childbirth hospitalization. In Soc Sci Med. 2019, 232: 270-277.

BAILEY, Zinzi D. – KRIEGER, Nancy – AGÉNOR, Madina et al. 2017. Structural racism and health inequities in the USA: evidence and interventions. In The Lancet. 2017, 389 (10077), 1453-1463.

BAPTISTE, Diana-Lyn – JOSIAH, Nia A. – ALEXANDER, Kamila A. Et al. 2020. Racial discrimination in health care: An „us“ problem. In Journal of Clinical Nursing. 2020, 29 (23-24), 4415-4417.

BERGER, Maximus – SARNYAI, Zoltán. 2014. „More than skin deep“: stress neurobiology and mental health consequences of racial discrimination. In The International Journal on the Biology of Stress. 2015, 18, 1-10.

BOJKO, Marek – HIDAS, Slavomír – MACHLICA, Gabriel – SMATANA, Martin. 2018. Inklúzia Rómov je potrebná aj v zdravotníctve. In Inštitút finančnej politiky: Komentár. 2018/23.

- BOULWARE, L. Ebony – COOPER, Lisa A. – RATNER, Lloyd E. Et al. 2003. Race and Trust in the Health Care System. In Public Health Reports.
- CARTER, Robert T. – JOHNSON, Veronica E. – KIRKINIS, Katherine – ROBERSON, Katheryn – MUCHOW, Carie – GALGAY, Corinne. 2019. A Meta-Analytic Review of Racial Discrimination: Relationships to Health and Culture. In Race and Social Problems, 11, 15-32 (2019).
- ČEREŠNÍKOVÁ, Miroslava. 2015. Sociokultúrne úskalia pri posudzovaní školskej zrelosti rómskych detí (v kontexte tvorby sociálnych sietí obyvateľov marginalizovaných rómskych komunit). In MAIEROVÁ, Eva et al. PhD Existence: Česko-slovenská psychologická konferencia pro doktorandy a o doktorandech. Olomouc: 2015. ISBN 978-80-244-4694-3.
- ČURILA, Dušan. 2015. Aplikácia antidiskriminačného zákona v zdravotníctve. In KOTÁSEK, J. Dny práva. Brno: 2012. ISBN 978-80-210-6319-8.
- DŽAMBAZOVIČ, Roman - GERBERY, Daniel. 2014. Sociálno-ekonomické nerovnosti v zdraví: sociálno-ekonomický status ako determinant zdravia. In Sociológia, 46, 2014, č. 2.
- DŽAMBAZOVIČ, Roman. 2007. Priestorové aspekty chudoby a sociálneho vylúčenia. In Sociológia, 39, 2007, č.5. 432-458.
- FITZGERALD, Chloe – HURST, Samia. 2017. Implicit bias in healthcare professionals: a systematic review. In BMC Medical Ethics. 2017, 18 (19).
- FRA. 2013. Inequalities and multiple discrimination in acces to and quality healthcare. Luxembourg: Publications of the European union, 2013. ISBN 978-92-9239-022-8.
- FRA. 2020. Implications of COVID-19 pandemic on Roma and Travellers communities.
- GAVUROVÁ, Beáta - SOLTES, Vincent - SOLTÉS, Michal. 2014. Meranie zdravia a zdravotných rizík vo vybraných rómskych osadách na Slovensku – fakty a reflexie. In Nerovnosť a chudoba v Európskej únii a na Slovensku II, 2014.
- HARRIS, Ricci – TOBIAS, Martin – JEFFREYS, Mona et al., 2006. Racism and Health: The relationship between experience of racial discrimination and health in New Zealand. In. Social Science Medicine. 2006, 63 (6), 1428-1441.
- HAUSMANN, Leslie R.M. – KWOH, C. KENT – HANNON, Michael J. – IBRAHIM, SAID. A. 2013. Perceived Racial Discrimination in Health Care and Race Differences in Physician Trust. In Race Soc Probl (2013) 5:113–120
- HUBKOVÁ, Beáta – TKÁČIKOVÁ, Soňa – GUZY, Juraj – MAREKOVÁ, Mária – HEPA-META tím. Health of Roma in eastern Slovakia. Individual and Society, 2014, Vol. 17, No. 1.
- HUTTOVÁ, Jana – GYÁRFÁŠOVÁ - Olga, SEKULOVÁ, Martina. 2012. Segregácia alebo inklúzia Rómov vo vdelávaní: Voľba pre školy? Bratislava: Nadácia otvorenej spoločnosti, 2012. 270 s. ISBN 978-80-89571-06-2.
- KARASOVÁ, Alena. 2012. Alternatívy sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunit do majoritnej spoločnosti. In Humanum. ISSN 1898-8431, 2012, 9 (2), 155-166.
- MOBULA, Linda M. – HELLER, David J. – COMMODORE-MENSAH, Yvonne et al. 2020. Protecting the vulnerable during the COVID-19: Treating and preventing chronic disease disparities. In Gates Open Res. 2020, 4 (25).
- MOUZON, Dawne, M. – TAYLOR, Robert Joseph – WOODWARD, Amanda Toler – CHATTERS, Linda M. 2017. Everyday Racial Discrimination, Everyday Non-Racial Discrimination, and Physical Health Among African-Americans. In Journal of Ethnic Cultural Diversity in Social Work. 2017, 26 (1-2), 68-80.
- MROSKOVÁ, S. - SCHLOSSEROVÁ, A. - KOVAL, J. - RELOVSKÁ, M. 2019. Vplyv etnicity a miery integrácie/segregácie rómskeho etnika na antropometrické parametre u ich novorodencov, narodených v oblasti severovýchodu Slovenska. In Česko-slovenská pediatrie. ISSN 1805-4501, 2019, 74 (6): 359-365.
- NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI. 2011. Iná realita: chudoba, sociálna deprivácia a užívanie inhalantov v rómskych osídleniach na východnom Slovensku. Bratislava: 2011. 185 s. ISBN 978-80-89571-00-0.
- PROFANT, Tomáš. 2019. Rasizmus v rozvoji a rozvojovej spolupráci. In Medzinarodní vztahy, 55 (1): 1-20.
- RIMÁROVÁ, Kvetoslava. 2013. Prehľad výsledkov štúdií zdravotného stavu minoritnej rómskej populácie v oblasti rastu detí, vplyvu na graviditu a frekvencie infekčných ochorení. In SIEGFRIED, Leonard, MAREKOVÁ, Mária, MAJERNÍK, Jaroslav. Zborník odborných a vedeckých príspevkov projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Košice: 2013. ISBN 978-80-8152-073-0, s. 159-167.

- RUSNÁKOVÁ, Jurina - ROCHOVSKÁ, Alena. 2016. Sociálne vylúčenie, segregácia a životné stratégie obyvateľov rómskych komunít z pohľadu teórie zdrojov. In *Geografický časopis*. ISSN 2453-8787, 68 (2016), 3, 245-260.
- SHAVERS, Vickie L. – FAGAN, Pebbles – JONES, Dionne et al. 2012. The State of Research on Racial/Ethnic Discrimination in The Receipt of Health Care. In *American Journal of Public Health*. 2012.
- STEPANIKOVA, Irena – OATES, Gabriela R. 2017. Perceived Discrimination and Privilege in Health Care: The Role of Socioeconomic Status and Race. In *American Journal of Preventive medicine*. 2017, 52 (1), 1, S86-S94.
- STUPÁK, M. - STUPÁKOVÁ, N. - VESELÁ, J. - GUZY, J. - MAREKOVÁ, M. 2013. Zdravotný profil marginalizovaných rómskych komunít na Slovensku. In SIEGFRIED, Leonard, MAREKOVÁ, Mária, MAJERNÍK, Jaroslav. Zborník odborných a vedeckých príspevkov projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Košice: 2013. ISBN 978-80-8152-073-0, s. 85-90.
- ŠUPÍNOVÁ, Mária - HEGYI, Ladislav - KLEMENT, Cyril. 2015. Zdravotný stav Rómov na Slovensku. In *Hygiena*. ISSN 1803-1048, 2015, 60 (3), 116-119.
- UMAÑA-TAYLOR, Adriana J. 2016. A Post-Racial Society in Which Ethnic-Racial Discrimination Still Exists and Has Significant Consequences for Youths' Adjustment. In *Current Directions in Psychological Science*. 2016, 25 (2), 111-118.
- VAŠEČKA, Imrich. 2011. Sociálne vylúčené rómske zoskupenia a nezamestnanosť ich členov. In *Pokrizová obnova SR: Zvyšovanie zamestnanosti a inklúzia Rómov*. In MUŠINKA, Alexander – BENČ, Vladimír. Prešov, 2011. ISBN 978-80-89356-30-0. 104-114.
- WILLIAMS, David R. – COOPER, Lisa A. – 2019. Reducing Racial Inequities in Health: Using What We Already Know to Take Action. In *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2019, 16(4), 606.
- WILLIAMS, David R. – COOPER, Lisa A. 2020. COVID-19 and Health Equity – A New Kind of „Herd Immunity“. In *JAMA*. 2020, 323 (24): 2478-2480.
- WILLIAMS, David R. – LAWRENCE, Jourdyn A. – DAVIS, Brigitte A. – VU, Cecilia. 2019. Understanding how discrimination can affect health. In *Health Services Research*. 2019, 54 (S2): 1374-1388.
- WILLIAMS, David R. – WYATT, Ronald. 2015. Racial Bias in Health Care and Health, Challenges and opportunities. In *JAMA*. 2015, 314 (6), 555-556.

prečítané 63x

Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 16:49, Zdroj: dnesky.sk [↗](#), Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 99 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 28 Eur

WhatsApp

Bratislava 29. októbra (TASR) – Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností i faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF **UPJŠ**) v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra...

Autor: Publikoval || Publikoval | Redakcia || Redakcia || Redakcia | - || <http://dnesky.sk> || Redakcia

On-line: Sexuálne správanie

📅 2. 11. 2021, 5:51, Zdroj: svet-komunikacie.sk , Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Užívateľov za deň: **16 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 29 Eur**

Medzinárodného výskumu sexuálneho správania sa zúčastnia zástupcovia v 45 krajinách celého sveta, ktoré spolupracujú so sieťou International Sex Survey. Na Slovensku je súčasťou tejto siete Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Obdobie pandémie vytvára osobitný rámec skúmania ne/problematických vzorcov sexuálneho správania dospelých jednotlivcov. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania. Zapojenie do výskumu vníma katedra ako ocenenie jej doterajšej výskumnej práce v oblasti rizikového správania dospelých a mladých dospelých a v oblasti výskumu efektívnosti programov prevencie rizikového správania.

Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší než 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

Posted by

Autor: Posted | | Svet komunikácie | | Svet komunikácie | | Svet komunikácie

Fakulty a ústavy UPJŠ

Všade lístie [↗](#)

📅 1. 11. 2021, 20:04, Relácia: **Televízne noviny**, Stanica: **Markíza**, Vydavateľ: **MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s.r.o.**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **Robert Gregorek**

GRP: 7,50 OTS: 0,08 AVE: 32812 Eur

Zlatica Švajdová Puškárová, moderátorka:

Záhradkári už majú zazimované, no z konárov stromov padajú listy nevídaných farieb.

Jaroslav Zápala, moderátor:

Na chodníkoch robia neporiadok, v prírode ale majú dôležitú úlohu.

Soňa Cipínová, redaktorka:

Odovzdajú živiny stromu **a** hore ich už viac netreba. Niektoré skončia na betóne. V kombinácii s dažďom môžu z chodníka spraviť šmykľavku **a** preto ich mestá v týchto dňoch radšej upratujú. Pôde ale nevadia, práve naopak. Majiteľ tejto záhradky neďaleko Malaciek popadané lístie používa ako hnojivo.

záhradkár:

Buď sa dáva do kompostu alebo sa to dá aj zakopať, pokiaľ nie sú nejaké napadnuté **a** choré stromy.

Robert Gregorek, botanik:

"To čo strom vyťažil z pôdy potom posielala zase k pôdnemu povrchu, aby sa to stalo potravou **pre** rôzne pôdne organizmy **a** opäť prispel ku tvorbe humusu."

Soňa Cipínová, redaktorka:

A môže mať aj izolačné vlastnosti. Pán František využil napadané lístie tak, že ho dal na korene mladých stromčekov. Aby nezmrzli. Z trávy je lepšie ho vyhrabať. Rovnako aj zo skalky, či jazierka. Sú to starosti **a** mnohí stromy za tento neporiadok odsudzujú. **Pre** strach z lístia ich radšej vyrežú alebo vôbec nesadia.

Robert Gregorek, botanik:

"Stromy nás obklopujú **a** dnes už vieme, že nespochybniteľne obrovský význam klimatický so sebou nesú, takže trošku drobnej práce si určite vieme pridať, ale odstraňujeme lístie naozaj len tam kde je to z hľadiska prevádzkového alebo prirodzeného nutné."

záhradkár:

Už predsa to ovocie, keď si dopestujem. Je to aj väčšia radosť. Koľkokrát aj potrebujete strom, aby vám tienil niečo, hej, takže v tom je to výhoda.

Soňa Cipínová, redaktorka:

Soňa Cipínová, Televízia Markíza

Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých

📅 29. 10. 2021, 14:59, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **FF UPJŠ**, **Ol'ga Orosová**

Bratislava 29. októbra (TASR) - Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu **Ol'ga Orosová**, dekanica fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

rt ima

Autor: RT

Začali skúmať sexuálne správanie Slovákov [🔗](#)

📅 30. 10. 2021, Zdroj: **Plus jeden deň**, Strana: 8, Vydavateľ: News and Media Holding, a.s., Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ

Vytlačených: 44 771 ks GRP: 6,11 OTS: 0,06 AVE: 411 Eur

KOŠICE

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností **a** faktorov sexuálneho správania na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey.

Súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie **a** psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu **a** prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má **pre** zdravie **a** životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu.

Autor: tasr

Hodinky budeme posúvať do 2027 [🔗](#)

📅 30. 10. 2021, Zdroj: **Plus jeden deň**, Strana: 19, Vydavateľ: News and Media Holding, a.s., Autor: mz, Sentiment: Negatívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: LF UPJŠ

Vytlačení: 44 771 ks GRP: 6,11 OTS: 0,06 AVE: 3904 Eur

EÚ sa nedohodla, zvykajte si na zmenu času +++ 5 tipov, ako sa s ňou vyrovnáť

Bratislava - Už tento víkend si pospíme o hodinu dlhšie. V noci zo soboty na nedeľu sa vrátia ručičky na hodinkách z tretej na druhú hodinu **a** prejdeme na zimný čas. Aj keď obyvatelia EÚ chceli skoncovať so striedaním času, najbližších päť rokov sa nič nezmení. Členské štáty únie sa nedohodli, keďže aj **pre** pandémie riešili iné problémy, **a** tak sa otázka, či ostane letný alebo zimný čas, odkladá.

Striedanie času sa malo v krajinách Európskej únie pôvodne skončiť už v roku 2019, členské štáty sa však na jednotnom čase nedohodli. Ďalší termín zrušenia mal byť tento rok, no aj **pre** pandémie sa to opäť nestihlo. Toľko avizované zrušenie striedania letného **a** zimného času sa tak nateraz odkladá na neurčito, najmenej však do roku 2027. Napríklad česká vláda už v septembri rozhodla, že k zjednoteniu času do konca roka 2026 nedôjde. Podobne k tomu pristupujú ďalšie krajiny.

Európska únia sa v lete 2018 pýtala v online ankete občanov Európskej únie na striedanie času. Spomedzi 4,6 milióna odpovedí sa za zrušenie striedania času vyslovilo 84 percent respondentov. Väčšina ľudí si praje ponechanie permanentného letného času. Znamenalo by to dlhšie večery v lete, no v zime by, naopak, slnko vychádzalo až okolo ôsmej hodiny. Pri ponechaní zimného času by sme sa museli rozlúčiť s dlhými letnými večerami **a** súčasne by slnko vychádzalo už o 3.00.

Podľa neurologičky Evy Feketeovej si zvykneme, či už na letný, alebo zimný čas. Problém ako taký spočíva v tom, že ho stále posúvame. „**Pre** ľudské telo je posun času – či napred, alebo naspäť – v zásade rovnaký **a** biologické hodiny sú schopné adaptovať sa na ktorýkoľvek z nich. Najproblematickejšími sú vnímané zmeny, teda posun času,“ vysvetlila Eva Feketeová z Neurologickej kliniky **LF UPJŠ a UN LP** v Košiciach.

Lekárka tvrdí, že aj jednohodinový posun času spôsobuje človeku ťažkosti. „Zdravému dospelému človeku bez poruchy spánku táto zmena netrvá dlhšie ako niekoľko dní **a** ľahko sa adaptuje na túto zmenu. Problém mávajú deti **a** starší ľudia, ale aj ľudia s ochoreniami kardiovaskulárneho aparátu alebo s duševnými ochoreniami,“ vysvetlila. „Chýbajúca hodina svetelného svitu v podvečer môže byť spúšťačom duševného ochorenia vrátane bipolárnej poruchy, sezónnej afektívnej poruchy, nazývanej aj ‚zimná depresia‘,“ doplnila neurologička.

Striedaním sa šetrí energia

Prvýkrát sa čas o hodinu posunul počas vojny, trvalá zmena prišla po 30 rokoch. Každoročný letný čas sa v Česko-Slovensku zaviedol v roku 1979 v záujme energetickej úspory. Takmer pol roka slnko zapadá až po 19.00. Od roku 1996 funguje čas tak, ako ho poznáme. Zimný trvá od posledného októbrového víkendu po posledný marcový. Letný čas máme 7 mesiacov.

Vyvetrajte

V spálni by pred spaním nemalo byť viac ako 20 stupňov Celzia.

Cvičte cez deň

Aspoň štyri hodiny pred spánkom necvičte intenzívne.

4 hodiny pôstu

Pred spaním sa vyvarujte alkoholu, káve, fajčeniu či ťažkým jedlám.

Spánok bez telky

V spálni by ste nemali mať televízor, narúša zaspávanie aj samotný spánok.

Zrelaxujte sa

Na dobrý spánok vplýva aj málo stresu **a** schopnosť relaxovať.

Autor: mz FOTO: shutterstock

Neefektívne liečenie pacienti so SM majú nižšiu kvalitu života a stoja štát viac

28. 10. 2021, Zdroj: **Lekárske listy**, Strana: 24, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: mi, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **LF UPJŠ**

Vytlačených: 14 000 ks AVE: 1999 Eur

Neefektívne liečenie pacienti so SM majú nižšiu kvalitu života a stoja štát viac

Rubrika: varia

Priame a nepriame náklady súvisiace so sclerosis multiplex (SM) rastú a zároveň pribúda počet novodiagnostikovaných pacientov. Za posledných 7 rokov sa ich počet zvýšil až o 32 %. Len v minulom roku si toto ochorenie vyžiadalo celkové výdavky zdravotných poisťovní a sociálnej poisťovne vo výške 57 miliónov eur.

Nedávna dopadová analýza predpokladá, že v roku 2030 si priame náklady zahŕňajúce diagnostiku, liečbu či hospitalizácie pacientov vyžadujú náklady vo výške 126 miliónov eur, čo je viac ako dvojnásobok oproti súčasnosti. Rovnako rastú aj nepriame náklady súvisiace s ochorením, ktoré zahŕňajú najmä invaliditu, stratu produktivity práce, práceneschopnosť či mortalitu. O to viac je dôležitá správna a včasná liečba, aby sa zabezpečila primeraná kvalita života pacientov a zároveň boli prostriedky štátu vynaložené efektívne.

MUDr. Beata Havelková, MPH, podpredsedníčka pred stavenstva VŠZP uviedla, že ženy majú dvojnásobne vyššiu pravdepodobnosť ochorenia SM v porovnaní s mužmi. Z dostupných dát zdravotných poisťovní vyplýva, že na Slovensku tvoria pacientov so SM v 71 % ženy a v 29 % muži. Veľká väčšina z nich, až 89 % je v produktívnom veku, čo má zásadný vplyv na ich súkromný aj pracovný život. Z porovnania európskych krajín vyplýva, že až 10 % pacientov bolo za posledné tri mesiace hospitalizovaných a až 90 % potrebovalo navštíviť lekára. Celkovo tak priame náklady, do ktorých analýza zahŕňa diagnostiku, liečbu a hospitalizácie, predstavovali v minulom roku čiastku 53 miliónov eur. Najväčší podiel, až 69 % z balíka, znáša na týchto nákladoch VŠZP.

Prof. PhDr.-Róbert Babela, PhD., MBA, autor analýzy z Ústavu zdravotníckych disciplín (Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave) upozornil, že analýza odborníkov sa pozrela aj na nepriame náklady súvisiace so SM. V rámci nich brala do úvahy také faktory, ako sú mortalita, práceneschopnosť, invalidita či strata produktivity. Len 26 – 42 % pacientov s diagnostikovanou SM je schopných zamestnať sa. Analýza predpokladá, že celková strata produktivity u jedného trvalo invalidného pacienta, ktorý sa kvôli tejto dia gnóze nemôže inak zamestnať, môže presahovať čiastku 570 000 eur. Z dostupných dát Sociálnej poisťovne vyplýva, že náklady na invaliditu u pacientov s diagnostikovanou SM narástli od roku 2015 medziročne v priemere o 37 %. Odborníci diskutujúci v rámci HealthCare Innovation Fora sa zhodli na tom, že efektívna liečba ochorenia už v jeho skorých štádiách, môže síce znamenať počiatočné vyššie náklady na strane zdravotných poisťovní, na strane druhej sa z dlhodobého hľadiska znižujú náklady Sociálnej poisťovne v rámci sociálnej kompenzácie úhrad nemocenského a invalidného. Štát by mal pri kategorizačnom procese a rozpočtovaní výdavkov na úhradu liekov prihliadať na dáta a analýzy sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní. Oba subjekty sú navzájom silne prepojené. Nová Analýza dopadov priamych a nepriamych nákladov týkajúcich sa ochorenia SM analyzovala dáta Sociálnej poisťovne a všetkých troch zdravotných poisťovní. Z nich vyplýva, že do roku 2030 budú rásť tak priame, ako aj nepriame náklady súvisiace so SM.

Prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, FEAN,

prezidentka Slovenskej neurologickej spoločnosti a prednostka Neurologickej kliniky LF UPJŠ a UNLP v Košiciach zdôraznila, že alarmujúce je, že toto ochorenie sa týka najmä mladých ľudí medzi 20. a 30. rokom života. Len v Európe žije s týmto neurodegeneratívnym autoimunitným ochorením viac ako 1,2 milióna pacientov. Predpokladá sa, že každých 5 minút sa diagnostikuje jeden pacient so SM. Čím neskoršia je diagnostika a neskoršia efektívna liečba, tým majú pacienti horšiu prognózu ochorenia. Pre štát je potom sociálno-ekonomická situácia pacientov skôr problematická, zároveň sú odkázaní na pomoc blízkych a vytrhnutí z bežného života, často prichádzajú o zamestnanie a kontakt s okolitým svetom. Pacienti so SM sú v mnohých prípadoch odkázaní na pomoc blízkych, ktorí sú tým pádom taktiež negatívne ovplyvnení touto diagnózou v pracovnom aj súkromnom živote. Je preto dôležité, aby mali lekári možnosť v terapeutickom okne, teda už v skorých štádiách ochorenia, indikovať pacientom z medicínskeho hľadiska čo možno najefektívnejšiu liečbu. Táto možnosť je dnes napriek dostupnej modernej terapii obmedzená indikačnými obmedzeniami až na neskoršie štádiá ochorenia.

MUDr. Dagmar Mojžišová

zo Sociálnej poisťovne poukázala na to, že moderná liečba tohto ochorenia je na Slovensku dostupná od roku 2014 a môžeme sledovať efekt moderných terapií, ktorý sa prejavuje na vyššej efektivite nákladov Sociálnej poisťovne. Práve Sociálna poisťovňa je v úspore nákladov na vyplácanie invalidných či nemocenských dávok doslova odkázaná na inovácie v medicíne. V roku 2020 Sociálna poisťovňa schválila 770 žiadostí o invalidný dôchodok pacientov s diagnózou SM. Vek žiadateľov sa pohyboval v rozpätí 40 až 49 rokov. Práve vďaka inovatívnym terapiám sa podarilo udržať mladých ľudí dlhšie ekonomicky aktívnych. Pacienti so SM, ktorým nie je včas poskytnutá efektívna liečba, súčasťou ktorej by mala byť aj rehabilitácia, sa môžu stať neschopnými pracovať a starať sa o seba – ostanú odkázaní na pomoc rodinných príslušníkov a predstavujú pre štát zvýšené ekonomické náklady. Optimálny manažment pacientov so SM by mal presahovať z oblasti zdravotníckej starostlivosti do oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej starostlivosti. V záujme zmierňovania dopadov aj z pohľadu nepriamych nákladov súvisiacich s invaliditou, stratou produktivity či práceneschopnosťou, ktoré môžu v roku 2030

vzhľadom na rastúci počet pacientov predstavovať obrovskú záťaž na štát **a** jeho sociálny systém, je nevyhnutné sústrediť sa na dôslednú diagnostiku, včasný záchyt ochorenia **a** efektívnu liečbu v skorých štádiách ochorenia, z ktorej môžu pacienti benefitovať natoľko, že zostanú aj naďalej **a** čo najdlhšie aktívni, produktívni **a** ekonomicky samostatní.

MUDr. Havelková prof. Babel'a prof. Gdovinová MUDr. Mojžišová

Autor: (mi)

Viete, ktorá naša misska je v histórii súťaži najkrajšia? Ak tipujete Christovu, sekli ste sa! [🔗](#)

📅 30. 10. 2021, 12:00, Zdroj: pluska.sk/regiony [🔗](#), Vydavateľ: News and Media Holding, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Prírodovedecká Fakulta UPJŠ

Užívateľov za deň: 730 tis. GRP: 16,22 OTS: 0,16 AVE: 1776 Eur

Meno prvej oficiálnej Miss Československo Alžbety Štrkulovej poznajú najmä skôr narodení. Krásna Košičanka uspela vo finále súťaže v Ostrave v júni 1967. Jej úspech sa týmto neskončil. Svojou krásou očarila porotu aj na svetovej súťaži krásy Miss World v Londýne v tom istom roku v novembri, kde v silnej konkurencii skončila na piatom mieste.

V minulosti o súťažiach miss nebolo u nás ani chýru. V roku 1966 sa vo vtedajšom Československu uskutočnila prehliadka krásy pod názvom Dievča roka. O dvanásť mesiacov neskôr sa už hovorilo o Miss Československo **a** práve ten bol úspešný **pre** 168 cm vysokú **a** 58 kg vážiacu 22-ročnú krásku z východu, s mierami 96–64–94, Alžbetu Štrkulovú.

Sláva ju nezmenila

Ako neskôr priznala, výhra výrazne neovplyvnila jej život. Humbug, ktorý sprevádza súčasné misskovské súťaže, vtedy nehrozil. Košičanka, ktorá sa narodila 18. augusta 1945 v metropole východu, nebola **pre** domácich neznáma. Od malička tancovala v súbore Čarnica, láska k folklóru ju neopustila ani na strednej škole. Keď v roku 1962 košické televízne štúdio vyhlásilo konkurz, nezaváhala. Prišla, uspela **a** stala sa prvou televíznou hlásateľkou v Košiciach, pozývali ju do Bratislavy, Prahy či Ostravy. Pracovala však externe, keďže v tom čase študovala na **Prírodovedeckej fakulte UPJŠ**.

Čítajte TU, akým kurióznym spôsobom sa Štrkulová dostala do súťaže ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Porotcov nezaujímala len krása

V druhej polovici 60. rokov minulého storočia porota hodnotila krásy ináč. Zaujímalo ich spoločenské vystupovania, vkus, zručnosť vo voliteľnom odbore. Fyzická krása bola až na konci zoznamu. Štrkulová po víťazstve získala na tie časy niečo nevídané - možnosť reprezentovať krajinu na 17. ročníku súťaže krásy Miss World 1967 v Londýne, kde súťažilo 55 dievčat. Premiéru tu okrem Československa mali aj Panama, Tanzánia **a** Uganda. Miss World 1967 sa stala Madeline Hartog-Bel z Peru, Alžbeta Štrkulová skončila na 5. mieste.

Svet strieborného plátna

Krásku s výraznými jamkami v lícach si všimli režiséri **a** jej filmová cesta bola len otázkou času. Čítelia sa len tak hrmuli. Vydala sa **a** narodili sa jej dvaja synovia. Odvtedy jej k priezvisku Štrkulová pribudlo ďalšie, Šebová.

Čítajte TU, ktorí režiséri neodolali krásnej Košičanke **a** obsadili ju do svojich filmov ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Úspech aj v inom odbore

V 90. rokoch ju zlákalo podnikanie, čo ju priviedlo za veľkú mláku, kde žila viac než tri roky. V tom čase spolupracovala s istou súkromnou televíziou. Objavila sa ako porotkyňa v niekoľkých ročníkoch súťaže miss, dokonca v roku 1997 moderovala finále Miss Universe na Havaji. V súčasnosti žije v Košiciach, medializáciu však odmieta. Hoci už dávnejšie prekročila sedemdesiatku (má 76 rokov - pozn. red.), ľudia ju stále spoznávajú, keďže výrazné črty jej ostali.

Čítajte TU vtipnú historiku o Štrkulovej i to, ktoré ďalšie krásky z východu uspeli v súťažiach miss, zahlasujte tiež v našej ankete ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Medzinárodný výskum sexuálneho správania: Vedcov zaujímajú aj Slováci

📅 29. 10. 2021, 16:02, Zdroj: dnes24.sk , Vydavateľ: internet.sk, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Oľga Orosová

Užívateľov za deň: 121.5 tis. GRP: 2,70 OTS: 0,03 AVE: 1086 Eur

Prieskum zahŕňa otázky týkajúce sa sexuálneho správania, praktík, preferencií, motivácie a iných citlivých tém týkajúcich sa sexuálneho života človeka.

29. október 2021 Zo Slovenska

Medzinárodný výskum sexuálneho správania: Vedcov zaujímajú aj Slováci

Prieskum zahŕňa otázky týkajúce sa sexuálneho správania, praktík, preferencií, motivácie a iných citlivých tém týkajúcich sa sexuálneho života človeka.

Zdroj: pixabay.com / CC0 1.0

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS), informoval o tom Marián Gladiš z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach.

Sexuálne správanie Slovákov

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach.

„Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu **Oľga Orosová**, dekanka fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom DOTAZNÍKA .

Ilustračné foto

Zdroj: TASR

Autor: Global24 s.r.o.

Aké je sexuálne správanie Slovákov? Zapojili sme sa do výskumu, ktorý to má zistiť [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 16:29, Zdroj: [ta3.com](#) [↗](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Oľga Orosová

Užívateľov za deň: 68.9 tis. GRP: 1,53 OTS: 0,02 AVE: 968 Eur

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu **Oľga Orosová**, dekanka fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej stránke .

Autor: TA3.COM | TELEVÍZIA TA3

Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 15:48, Zdroj: postoj.sk [↗](#), Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Oľga Orosová
Užívateľov za deň: 51.3 tis. GRP: 1,14 OTS: 0,01 AVE: 737 Eur

Pre uloženie článku sa prihláste alebo sa ZDARMA registrujte.

Výskum spúšťajú košickí psychológovia. V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta.

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností **a** faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie **a** psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach.

„Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia **a** osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou **a** obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu **a** prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má **pre** zdravie **a** životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu **Oľga Orosová**, dekanka fakulty **a** Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

Inzercia

Kopírovať odkaz

Čítať neskôr

Ak máte otázku, tip na článok, návrh na zlepšenie alebo ste našli chybu, napíšte, prosím, na redakcia@postoj.sk. Ďakujeme.

Autor: TASR

Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 15:14, Zdroj: teras.sk [↗](#), Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Oľga Orosová
Užívateľov za deň: 26.5 tis. GRP: 0,59 OTS: 0,01 AVE: 695 Eur

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach.

Bratislava 29. októbra (TASR) - Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu **Oľga Orosová**, dekanica fakulty a Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

Autor: TASR

Novela zákona alebo presadzovanie politických zámerov? Skrátene externého štúdia či boj s plagiátorstvom je zatiaľ v nedohľadne

29. 10. 2021, 13:23, Zdroj: [kosiceonline.sk](https://www.kosiceonline.sk) | Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Tomáš Zavatčan

Užívateľov za deň: 7 tis. GRP: 0,16 OTS: 0,00 AVE: 321 Eur

JANA TOMAŠKOVIČOVÁ, 29.10.2021 | 12:45

Ministerstvo a vysoké školy sa nevedia dohodnúť.

Univerzity na Slovensku čaká reforma. Rezort školstva pripravuje novelu zákona o vysokých školách, ktorá okrem iného zahŕňa skrátenie externého štúdia či metodiku financovania univerzít s dôrazom na ich kvalitu a výkon. Názory ministerstva a jednotlivých reprezentácií na avizované zmeny sa však líšia.

„Na novele zákona o vysokých školách sa stále pracuje – pokračujú stretnutia kontaktnej skupiny. V rámci týchto stretnutí majú reprezentácie a ministerstvo možnosť vyjadriť svoje postoje a názory k rôznym aspektom úpravy zákona o vysokých školách. Rezort školstva na základe predložených argumentov uznal niektoré námietky zo strany vysokých škôl a aj si osvojil niektoré návrhy predložené reprezentáciami. Výsledkom bude paragrafové znenie, v rámci ktorého si ministerstvo opäť vypočúje námietky a ak budú vznesené, bude sa snažiť s nimi vysporiadať,“ uviedla pre Košice Online Veronika Valášková z komunikačného oddelenia rezortu školstva.

Jednou z pripomienok univerzít bol aj nesúhlas s politizáciou slovenského vysokého školstva, obmedzovaním jeho autonómie či okliešťovaním akademickej samosprávy. Štátny tajomník ministerstva školstva Ľudovít Paulis potvrdil, že novela zahŕňa aj zmenu voľby rektora:

„Návrh, ktorý je v medzirezortnom pripomienkovom konaní, počíta s tým, že rektora bude spoločne voliť v spolupráci akademický senát a správna rada ako jeden celok. Momentálne správna rada bude mať aspoň štvrtinový počet počtu členov senátu, pričom maximálny počet členov senátu je 64. Z toho potom vyplýva, že maximálny počet členov správnej rady je 16 a najnižší počet členov správnej rady je 8, ale tak, aby to bola aspoň štvrtina senátu.“

Ilustračná fotografia / TASR

Boj s plagiátorstvom

Rada vysokých škôl tvrdí, že návrh novely nezodpovedá výsledkom rokovaní kontaktnej skupiny a ide o presadzovanie politických zámerov. Ministerstvo to odmieta, rovnako ako stiahnutie novely z legislatívneho procesu. Tá by mala prispieť aj k eliminácii podvodov so záverečnými prácami, čo ocenila aj Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Košiciach.

„Porušovanie etických zásad pri štúdiu alebo vedeckej práci je bez pochýb jav, ktorý je nevyhnutné v maximálnej miere eliminovať systematicky, nielen upriamením pozornosti na odstránenie dôsledku, to je napríklad odobratie podvodne získaného akademického titulu. Preto sa UPJŠ stala signatárom Deklarácie o posilnení kultúry vedeckej integrity. Medzi záväzkami Deklarácie je aj odmietanie prejavov plagiátorstva,“ povedal hovorca UPJŠ Tomáš Zavatčan.

Podobný názor má aj Technická univerzita v Košiciach. Jej prorektor pre vzdelávanie Ervin Lumnitzer skonštatoval, že eliminácia akademických podvodov zvýši úroveň absolventov vysokých škôl aj možnosti ich uplatnenia v praxi. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie verí, že diskusia k novele zákona je ešte stále otvorená a rezort bude citlivo vnímať hlasy akademickej obce, čo nám potvrdila jej hovorkyňa Zuzana Bobriková:

„Podporujeme všetky kroky na očistenie akademického prostredia od plagiátorstva a vedomého parazitovania na akademickom systéme. V čase, keď existujú sofistikované nástroje na odhaľovanie plagiátorstva, by sa mali využívať v maximálnej miere a nedopustiť spochybňovanie akademických hodnôt, medzi ktoré patrí aj slušnosť a etika.“

Akademická obec sa obrátila na premiéra Eduarda Hegera, ktorému chce tlmočiť svoje obavy o politizácii vysokého školstva a zasahovaní do autonómie univerzít. Spoločne by o ich pripomienkach mali diskutovať v stredu 3. novembra.

Komentáre

Slovensko sa zapája do medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 14:59, Zdroj: tasr.sk [↗](#), Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Oľga Orosová

Užívateľov za deň: 6.3 tis. GRP: 0,14 OTS: 0,00 AVE: 375 Eur

Bratislava 29. októbra (TASR) - Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností a faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ) v Košiciach. V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia a osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou a obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu a prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má pre zdravie a životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu Oľga Orosová, dekanka fakulty a Ondrej Kalina. Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>. rt ima

Autor: TASR

PSYCHOLÓGOVIA BUDÚ SKÚMAŤ SEXUÁLNE SPRÁVANIE SLOVÁKOV [✉](#)

📅 30. 10. 2021, 2:04, Zdroj: extraplus.sk [✉](#), Vydavateľ: Mayer media, Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Oľga Orosová

Užívateľov za deň: 2.9 tis. GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 270 Eur

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností **a** faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku.

Zdieľať

Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností **a** faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra pedagogickej psychológie **a** psychológie zdravia **FF UPJŠ** v Košiciach. „Sexuálne správanie je integrálnou súčasťou ľudského života, je nielen príťažlivou témou, ale aj dôležitou zložkou zdravia **a** osobnej pohody každého človeka. Veríme, že aj otázky dotazníka budú určitou inšpiráciou **a** obohatením úvah o tejto téme. Výskumné dáta zo Slovenska pomôžu významným spôsobom naplniť ciele výskumu **a** prispieť k prevencii sexuálneho správania, čo má **pre** zdravie **a** životnú pohodu každého jednotlivca mimoriadnu hodnotu,“ skonštatovali koordinátori slovenskej časti medzinárodného výskumu **Oľga Orosová**, dekanka fakulty **a** Ondrej Kalina.

Ako uviedli, zber dát už začal aj na Slovensku. Do anonymného výskumu sexuálneho správania sa môže zapojiť každý účastník starší ako 18 rokov prostredníctvom dotazníka zverejneného na webovej adrese <https://bit.ly/ISS-SLO-SL>.

Autor: TASR

HEGER BUDE CESTOVAŤ PO SLOVENSKU, ABY DISKUSIAMI VYVRÁTIL NEGATÍVNE OHLASY NA SVOJ PLÁN OBNOVY [🔗](#)

📅 1. 11. 2021, 7:10, Zdroj: [extraplus.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: Mayer media, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Lekárska Fakulta UPJŠ

Užívateľov za deň: 2.9 tis. GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 270 Eur

Eduard Heger: Zavádzajúca diskusia okolo reforiem musí byť vysvetlená a uvedená na pravú mieru. Preto opätovne navštívim regióny s úmyslom pripomenúť všetky tie benefity, ktoré nám vďaka plánu obnovy zmenia život.

Zdieľať

Premiér SR Eduard Heger na svojom facebookovom profile 31. októbra 2021 uverejnil príspevok:

Okolo reforiem a plánu obnovy začala, žiaľ, vznikať zavádzajúca diskusia, ktorá nie je pravdivá. Zbytočne len demonizuje plán obnovy a zabíja chuť do reforiem.

Veci musia byť vysvetlené a uvedené na pravú mieru. Preto opätovne navštívim regióny s úmyslom pripomenúť všetky tie benefity, ktoré nám vďaka plánu obnovy zmenia život.

Zároveň budeme viesť debaty o reformách, ktoré tak veľmi potrebujeme či už ako krajina alebo ako podmienku na získanie finančných zdrojov z plánu obnovy.

Môj program:

UTOROK, 2. november

Návšteva Národného parku Poloniny

Mestský úrad v Humennom - stretnutie a spoločná diskusia s predstaviteľmi sektoru samosprávy, súdnictva, zástupcami nemocníc a samosprávy z regiónu

Večerná diskusia Denníka N v Košiciach

STREDA, 3. november

SAV v Košiciach

Lekárska fakulta UPJŠ - stretnutie so študentmi, diskusia na tému budúcnosti školstva, inovačný klaster s rektormi univerzít

Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice - návšteva COVID oddelenia

Jazda na bicykli mestskými cyklochodníkmi v Košiciach

Autor: Extra plus

Slováci sa zapájajú do medzinárodného výskumu sexuálneho správania [↗](#)

📅 29. 10. 2021, 16:49, Zdroj: dnesky.sk [↗](#), Sentiment: Negatívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ

Užívateľov za deň: 99 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 28 Eur

WhatsApp

Bratislava 29. októbra (TASR) – Košickí psychológovia spúšťajú výskum zvláštností i faktorov sexuálneho správania jednotlivcov na Slovensku. Ide o súčasť medzinárodného výskumu sexuálneho správania dospelých International Sex Survey (ISS). TASR o tom informoval Marián Gladiš z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach.

V uplynulých dňoch začal zber dát v 45 krajinách sveta, pričom súčasťou výskumnej siete je aj Katedra...

Autor: Publikoval || Publikoval | Redakcia || Redakcia || Redakcia | - || <http://dnesky.sk> || Redakcia

Univerzitné pracoviská

BASKETBAL MLÁDEŽE

2. 11. 2021, Zdroj: **Žilinské noviny**, Strana: 40, Vydavateľ: **Petit Press**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzitné pracoviská**, Kľúčové slová: **TYDAM UPJŠ**
Vytlačených: 4 500 ks GRP: 4,51 OTS: 0,05 AVE: 618 Eur

JUNIORI – 1. liga, skupina SILVER, Východ – 3. a 4. kolo:

BK 04 AC LB Spišská Nová Ves – MBK Victoria Žilina 85:60 (52:32)

Body Žiliny: Staš 13, Krebes 9, Kadaši 8, Šimún 8, I. Florek 8, R. Florek 6, Hornák 6, S. Novák 2.

1. BK Humenné – MBK Victoria Žilina 37:91 (15:46)

Body Žiliny: S. Novák 23, Krebes 19, R. Florek 13, Kadaši 10, Šimún 9, Staš 8, Hornák 4, Demeter 4, I. Florek 1.

P. Mühlberger, tréner Žiliny: „V prvom zápase mal od začiatku prevahu súper, nevedeli sme sa presadiť strelecky a aj v obrane sme urobili veľa chýb. Druhý zápas mal jednoznačný priebeh, my hlavne musíme zahrať oveľa lepšie proti silnejším súperom.“

1. Michalovce 4 3 1 334:214 7 2. Spišská Nová Ves 3 3 0 286:172 6 3. MBK Victoria Žilina 4 2 2 341:229 6 4. Liptovský Mikuláš 3 2 1 224:214 5 5. **TYDAM UPJŠ** Košice 4 1 3 215:301 5 6. Humenné 3 1 2 111:218 4 7. Kežmarok 3 0 3 123:286 3

KADETI – 1. liga, skupina GOLD – 1. a 2. kolo:

TSM Slávia Žilina – BK Lokomotíva Sereď 49:85 (20:40)

Za Žilinu najviac bodov: Hoferica 19, Janžo 16.

BK Inter Bratislava – TSM Slávia Žilina 106:44 (43:24)

Za Žilinu najviac bodov: Hoferica 21, A. Čierny 11.

1. Inter 2 2 0 198:108 4 2. Sereď 2 1 1 150:145 3 3. Prievidza 2 1 1 160:157 3 4. Diawin Košice 1 1 0 91:73 2 5. Svit A 1 1 0 93:85 2 6. Nitra 2 0 2 158:184 2 7. TSM Slávia Žilina 2 0 2 93:191 2

Žiar nad Hronom ešte nehral (karanténa).

STARŠÍ ŽIACI – celoslovenská súťaž, skupina GOLD – dohrávka 2. kola:

MBK Victoria Žilina – BK Inter Bratislava 43:108 (21:62)

Body Žiliny: Samuhel 11, Cupek 9, Balat 6, Lenjik 6, Lokaj 4, Suchomel 3, Sedlák 2, Leštach 2.

1. B.S.C. Bratislava 4 2 2 356:279 6 2. RIM Basket Košice 3 2 1 198:187 5 3. Žiar nad Hronom 2 2 0 149:110 4 4. Prievidza 2 1 1 134:140 3 5. Čaňa 3 0 3 185:262 3 6. BK Inter Bratislava 1 1 0 108:43 2 7. Sereď 1 1 0 88:78 2 8. MKB Victoria Žilina 2 0 2 101:220 2

ŽIACI – 1. liga, skupina Stred – 1. a 2. kolo: MBK Victoria Žilina – MBA Prievidza 25:77 (16:39)

Body Žiliny: Schneider 10, Švancar 6, Čarnecký 4, Učník 2, Maľuga 2.

Prievidzské družstvo bolo počas celého zápasu lepšie a prevyšovalo Žilínčanov vo všetkých činnostiach.

MBK Victoria Žilina – MŠK BK Žiar nad Hronom 49:69 (25:26)

Body Žiliny: Učník 19, Schneider 12, Pivko 8, Maľuga 6, Švancar 4.

Po herne i číselne vyrovnanom 1. polčase po prestávke dominovali hostia.

1. Prievidza 2 2 0 157:63 4 2. Žiar nad Hronom 2 1 1 122:106 3 3. Banská Bystrica 2 1 1 95:133 3 4. Žilina 2 0 2 74:146 2

Lučenec ešte nehral.

ŽIAČKY – majstrovstvá Slovenska, základná časť – skupina Stred – 1. a 2. kolo:

BKM Junior Nitra – BKM Žilina-Závodie 54:48 (27:29) a 58:39 (32:16)

Body Žiliny: Macúchová 11+11, Rzeszotová 10+8, Šmihovská 10+7, Ondrašínová 6+0, Ochodničianová 4+2, Korenková 3+3, Šlosárová 2+4, Kubicová 2+0, Remencová 0+4.

1. Banská Bystrica 2 2 0 119:30 4 2. Nitra 2 2 0 112:87 4 3. Lučenec 2 2 0 76:64 4 4. Trnava 2 0 2 64:76 2 5. Žilina-Závodie 2 0 2 87:112 2 6. Trenčín 2 0 2 30:119 2

Handlová ešte nehrala.

STARŠIE MINIŽIAČKY – majstrovstvá Slovenska, základná časť – skupina Východ – 1. a 2. kolo:

Young Angels Košice – BKM Žilina-Závodie 23:41 (11:13) a 18:51 (14:18)

Body Žiliny: Adamíková 12+0, Rumanová 11+4, Harantová 8+18, Trnovcová 4+0, Tolnayová 2+8, Lipovská 2+0, Kubelová 2+0, Papajová 0+9, Šmihovská 0+6, Macúchová 0+4, Jaroščiaková 0+2.

1. Žilina- Závodie 2 2 0 92:41 4 2. Poprad 2 1 1 58:56 3 3. Bardejov 2 1 1 56:58 3 4. Young Angels Košice 2 0 2 41:92 2

Ružomberok a **TYDAM UPJŠ** Košice ešte nehrali.

MLADŠIE MINIŽIAČKY – prípravné zápasy:

BKM Poprad – BKM Žilina-Závodie 4:84 (2:42) a 2:97 (2:46)

Body Žiliny: Adamíková 30+20, Tolnayová 16+24, Koscelníková 14+24, Macúchová 12+10, Matejčíková 8+8, Skubinčanová 2+0, Jakubičková 2+0, Jankechová 0+5, Čanigová 0+2.

Ilustračná foto: Jakub Ruman

Autor: HA